

Høringsutkast

Handlingsprogram 2026-2029

Regional plan for livskvalitet, deltakelse og likeverd

Regional plan for kompetanse og verdiskaping

Regional plan for areal og mobilitet

11. FEBRUAR 2026

Innhold

Høringsutkast.....	0
Innledning	4
Målene for samfunnsutviklingen i Østfold	5
Regional plan for livskvalitet, deltakelse og likeverd	6
Tema: Levekår.....	6
Strategi 1.1: Redusere sosial ulikhet i helse og livskvalitet	6
Strategi 1.2: Sikre gode oppvekstvilkår for alle barn og unge	7
Strategi 1.3: Skape sosialt bærekraftige lokalsamfunn og trygge og gode bomiljø.....	9
Strategi 1.4: Fremme grønn omstilling og klima- og miljøvennlige liv for alle	13
Tema: Deltakelse	14
Strategi 1.5: Et mer inkluderende arbeidsliv for økt livskvalitet og bedre levekår.....	14
Strategi 1.6: Økt representasjon og bredere deltakelse i demokratiske prosesser og beslutninger.....	15
Strategi 1.7: Styrke mangfold og deltakelse i frivillig aktivitet	17
Strategi 1.8: Sikre alle tilgang til å skape, utøve, oppleve og delta gjennom et bredt spekter av kulturuttrykk.....	18
Strategi 1.9: Skape kultur for økt fysisk aktivitet i hverdagen.....	20
Regional plan Kompetanse og verdiskaping	22
Tema: Arbeid, inkludering og kompetanse	22
Strategi 2.1: Samsvar mellom tilbud og etterspørsel etter kompetanse.....	22
Strategi 2.2: Styrke arbeidslivet som arena for kompetanseutvikling	25
Strategi 2.3: Fleksible og tilpassede kompetansetilbud for læring gjennom hele livet.....	27
Strategi 2.4: Økt andel elever og studenter som fullfører og består utdanning	29
Strategi 2.5: Inkludering av hele arbeidsstyrken	31
Tema 2: Grønn og rettferdig verdiskaping.....	34
Strategi 2.6: Sikre næringslivet tilgang til grønn og fornybar energi	34
Strategi 2.7: Omstilling til en mer sirkulær økonomi og utvikling av sirkulære verdikjeder og industriell symbiose.....	37
Strategi 2.8: Økt bærekraftig produksjon og verdiskaping i landbruk og marine næringer.....	40
Strategi 2.9: Styrket og målrettet samarbeid i innovasjonssystemene for vekstkraftige bedrifter	43
Regional plan for areal og mobilitet.....	47

Tema: Et oppdatert planverk	47
Strategi 3.1: Sikre et oppdatert og relevant planverk	47
Tema: Naturmangfold	48
Strategi 3.2: Bevare Østfoldnaturens egenart, styrke naturmangfoldet og minimere inngrep i natur	48
Strategi 3.3: Sikre naturen som leverandør av økosystemtjenester	48
Tema: Landbruk.....	51
Strategi 3.4: Vern av dyrka og dyrkbar mark går foran utbygging	51
Strategi 3.5: Ivareta utmarksområders biologiske mangfold og produksjonsgrunnlag	51
Tema: Kystsone, sjø og vassdrag.....	53
Strategi 3.6: Styrke allmenne interesser i sjø, vassdrag og strandsone	53
Tema: Kulturminner og kulturmiljø	56
Strategi 3.7: Bevare og bruke kulturminner og kulturmiljøer/-landskap som ressurs	56
Tema: Friluftsliv, idrett og fysisk aktivitet.....	59
Strategi 3.8: Legge til rette for økt fysisk aktivitet i hverdagen	59
Tema: Masseforvaltning og geologiske ressurser	60
Strategi 3.9: Fremme helhetlig og sirkulær masseforvaltning på tvers av geografiske grenser og forvaltningsnivå.....	60
Tema: Energi og grønn omstilling	62
Strategi 3.10: Fremme overgang fra fossil til fornybar energi	62
Tema: Hovedstruktur for mobilitet.....	63
Strategi 3.12: Videreutvikle en klimavennlig, attraktiv og trafikk sikker hovedstruktur for mobilitet....	63
Tema: Godstransport og terminalstruktur	68
Strategi 3.13: Videreutvikle et effektivt, klima- og miljøvennlig system for gods- og varetransport	68
Tema: Samarbeid	69
Strategi 3.14: Bedre areal-/mobilitetsløsninger gjennom samarbeid mellom forvaltningsnivåer og andre relevante aktører	69
Tema: Utvikling av sentrumsområder	72
Strategi 3.15: Utvikle attraktive og inkluderende sentrumsområder	72
Tema: Knutepunktutvikling.....	72
Strategi 3.16: Oppgradere og utvikle effektive knutepunkt med kvalitet	72
Tema: Utvikling av nærmiljø og boområder	73
Strategi 3.17: Utvikle attraktive, inkluderende og helsefremmende nærmiljøer og boområder	73
Tema: Lokalisering av bolig og virksomheter	76

Strategi 3.18: I kommuner med lavt utbyggingspress skal lokalisering av bolig bidra til tettsteds kvalitet, opprettholdelse av levende steder og grunnlag for variert tilbud til innbyggerne ...	76
Strategi 3.19: I pressområder skal lokalisering av boliger bidra til utvikling av attraktive byer og tettsteder som underbygger knutepunktutvikling og godt kollektivtilbud.....	76
Strategi 3.20: Koordinert planlegging og lokalisering for bedre utnyttelse av ressurser	76
Tema: Klimatilpasning, samfunnssikkerhet og beredskap	77
Strategi 3.21: Forebygge uønskede hendelser og øke evnen til å håndtere disse	77
Tema: Gåing og sykling.....	80
Strategi 3.22: Andelen syklende og gående skal øke	80
Tema: Kollektivtransport og delingsmobilitet	81
Strategi 3.23: Bidra til økt andel kollektivtransport og delingsmobilitet	81

Innledning

Dette er et felles handlingsprogram for følgende tre regionale planer for Østfold

- Regional plan for livskvalitet, deltakelse og likeverd
- Regional plan for kompetanse og verdiskaping
- Regional plan for areal og mobilitet

Disse regionale planene er Østfoldsamfunnets øverste strategiske planer for planperioden 2026-2040. Planene tar for seg sentrale tema for samfunnsutviklingen i Østfold. De angir strategier som bør følges for å nå målene som er satt.

Plan- og bygningsloven krever at det utarbeides handlingsprogram til regionale planer. Handlingsprogrammet skal bidra til gjennomføring av planen.

Handlingsprogrammet viser aktuelle tiltak for hver av strategiene i planene. Tiltakene viser aktiviteter som bør settes i gang eller gjennomføres i første del av planperioden, altså fram til og med 2029. Tiltakene i handlingsprogrammet er oppført med en kortfattet beskrivelse av hva tiltaket går ut på, samt en angivelse av hvem som er ansvarlig for å sette tiltaket ut i livet og sentrale samarbeidsparter/deltakere i gjennomføringen av tiltaket.

Handlingsprogrammet 2026-2029 er første generasjon med felles handlingsprogram for alle de regionale planene i Østfold. Handlingsprogrammet er utarbeidet parallelt med de tre planene gjennom 2024 og etter høringsinnspill i 2025. Tiltakene som beskrives i dette handlingsprogrammet er et utgangspunkt for nærmere dialog mellom Østfold fylkeskommune og de øvrige aktørene som har ansvar og virkemidler innen de ulike tiltakene.

Økt samarbeid og bedre koordinering av virkemidler og aktiviteter er nødvendig for å nå målene for samfunnsutviklingen i Østfold. Handlingsprogrammets konkrete og strategisk rettede tiltak som er direkte avledet av de regionale planenes strategier vil bidra til dette.

Enkelte tiltak dreier seg om å etablere nye samarbeid eller nettverk, mens andre innebærer utredninger eller gjennomføring i eksisterende partnerskap. Uansett vil de etablerte nettverkene, som de tre interkommunale politiske rådene (IPR), Klima Østfold, kompetanseforum Østfold, partnerskap for næringsutvikling i Østfold, partnerskap for næringsutvikling i landbruket og partnerskap for folkehelse, bli involvert i gjennomføringen av flere av tiltakene. Det tar tid å utvikle gode partnerskap, og de som fungerer godt må videreutvikles. Det er også viktig at disse partnerskapene justerer sine mandat og strategier i henhold til de nye føringene som ligger i de regionale planene og handlingsprogrammet.

Fylkeskommunen vil som regional planmyndighet hvert år vurdere behovet for rullering av handlingsprogrammet. Dette vil skje i dialog med andre samfunnsaktører. I samarbeid med disse må det også utvikles en hensiktsmessig måte å følge opp tiltakene på, slik at man får et felles grunnlag for å vurdere rullering og justering av handlingsprogrammet ut fra en felles forståelse av aktørenes økonomiske rammebetingelser og prioriteringer.

Målene for samfunnsutviklingen i Østfold

De fem langsiktige utviklingsmålene for Østfold beskriver et fremtidsbilde for hvordan det skal være å bo, leve og virke i fylket i 2040. Målene er vedtatt i Regional planstrategi for Viken 2020-2024 og ble justert av fylkestinget i Østfold i juni 2024. De langsiktige utviklingsmålene som de regionale planene og planenes strategier skal bidra til å nå, er vist nedenfor.

1. Natur, klima og planetens tålegrenser

I 2040 er hensynet til naturen og planetens tålegrenser grunnleggende for all samfunnsutvikling i Østfold. Østfold er et bærekraftig og klimasmart lavutslippssamfunn, som har god kunnskap til våre økosystemer, og som tar vare på det biologiske mangfoldet, naturområdene og matjorda i Østfold. Vi vektlegger beredskap, klimatilpasning og matsikkerhet, og forvalter våre natur-ressurser langsiktig, effektivt og nyskapende. Resultatet er gode levekår og et godt livsgrunnlag for dagens og morgendagens innbyggere.

2. God livskvalitet og like muligheter

I 2040 lever alle mennesker i Østfold verdige og meningsfylte liv. Vi har trygge arbeidsplasser og tilgang til relevant utdanning. Fylket kjennetegnes av gode, varierte boområder med levende møteplasser. Kulturlivet og foreningslivet er rikt, og vi kan dyrke natur- og friluftsinteressene våre. Østfoldsamfunnet er åpent, mangfoldig og inkluderende.

3. Grønn og rettferdig verdiskaping

I 2040 er Østfold en nyskapende, internasjonalt konkurransedyktig og mangfoldig næringsregion som leder an i det grønne skiftet. Vi har attraktive private og offentlige arbeidsplasser, velfungerende markeder, ledende forsknings- og kompetansemiljøer og høy sysselsetting. Vi har et rettferdig og anstendig arbeidsmarked. Østfold viser vei i utviklingen av sirkulær økonomi. Vekst og verdiskaping i Viken tar hensyn til naturen, ivaretar samfunnssikkerhet og beredskap og skaper velferd og god livskvalitet for innbyggerne.

4. Omstilling og tillit

I 2040 er Østfold et sterkt og trygt samfunn, som kan møte både kjente og uforutsette utfordringer og endringer. I Østfold har vi verktøyene vi trenger for å vende utfordringer til muligheter. Østfoldsamfunnet er godt forberedt på både akutte og langsiktige konsekvenser av klima- og miljøendringene. Næringslivet har god evne til å håndtere og utnytte endringer i teknologi, kompetansebehov og økonomiske forutsetninger. I 2040 deltar mange innbyggere i utviklingen av fylket, og vi har tillit til hvordan fylket styres. Innbyggerne har fremtidstro og opplever høy grad av trygghet, livskvalitet, tilhørighet, frihet og tillit.

5. Sammen skaper vi Østfold

I 2040 har vi sterk kultur for samarbeid og kunnskapsdeling i Østfold. Vi har sterke og forpliktende partnerskap hvor offentlige aktører, næringsliv, frivillighet, forskning og enkeltmennesker deltar. Samarbeidet foregår på tvers av geografi og forvaltningsnivåer. Østfold deltar aktivt i nasjonalt, grenseregionalt og internasjonalt arbeid. Det gir oss kunnskap, kompetanse og gjennomslag til å nå målene vi har satt oss.

Handlingsprogram

Regional plan for livskvalitet, deltakelse og likeverd

Tema: Levekår

Strategi 1.1: Redusere sosial ulikhet i helse og livskvalitet

Strategien innebærer å:

- vurdere om tiltak utjevner eller reproducerer ulikhet ved alle satsninger
- jobbe kunnskapsbasert ved å ha god oversikt over befolkningens helse og livskvalitet og følge utviklingen over tid
- rette tiltak for å redusere sosial ulikhet mot hele årsakskjeden, og spesielt mot de grunnleggende sosiale årsakene til helseforskjellene
- legge til rette for forpliktende samarbeid på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer gjennom partnerskap og nettverk
- involvere innbyggerne for å sikre at tiltak som utvikles er relevante
- bidra til inkluderende læringsmiljøer i barnehage og skole, hvor alle barn og unge opplever trivsel, utvikling og læring.
- jobbe for lokalsamfunn som fremmer helse og livskvalitet, med økt innsats i levekårsutsatte områder

1.1.1 Jobbe i partnerskap mellom kommunene, fylkeskommunen og andre aktuelle aktører for å håndtere komplekse samfunnsutfordringer innen folkehelse og livskvalitet

Hvorfor og hvordan	Drifte et partnerskap for folkehelse i Østfold. Partnerskapet skal fungere som en arena for kunnskaps- og erfaringsdeling, med formål om å styrke partnernes arbeid for å oppnå egne og felles mål innen folkehelsearbeid. Tiltaket er en del av oppfølgingen av fylkestingets sak 115/2024 «Avtaletekst, partnerskap for folkehelse i Østfold».
Hvem	Østfold fylkeskommune, kommunene, KS, NAV, Statsforvalteren, Sykehuset i Østfold, academia, Inspiria, frivilligheten og andre aktuelle aktører
Tidsperiode	Planperioden

1.1.2 Samarbeide om å tilgjengeliggjøre og forstå kunnskap om innbyggernes helsetilstand og livskvalitet, og faktorer som påvirker dette

Hvorfor og hvordan	Tiltaket innebærer å fremskaffe og dele kunnskap om innbyggernes helsetilstand, påvirkningsfaktorer, folkehelseutfordringer og tilgjengelige ressurser i kommunen. Videre handler det om å synliggjøre og spre kunnskap om faktorer som bidrar til å opprettholde og utjevne sosiale helseforskjeller. Fylkeskommunen støtter kommunene i dette arbeidet gjennom blant annet folkehelseundersøkelser og samarbeid om analyser.
Hvem	Østfold fylkeskommune, kommunene, partnerskapet for folkehelse, Sykehuset i Østfold, NAV, Folkehelseinstituttet, Helsedirektoratet
Tidsperiode	Planperioden

1.1.3 Videreføre fagrådet om sosial ulikhet i helse

Hvorfor og hvordan	Fagrådet om sosial ulikhet i helse tilbyr veiledning og kompetanseheving innen sosial ulikhet i helse til kommuner og fylkeskommunen. Østfold fylkeskommune fungerer som sekretariat.
Hvem bør være med	Østfold fylkeskommune, Høgskolen i Østfold, Universitetet i Sør-Øst Norge, NMBU, kommunene.
Tidsperiode	Planperioden

Strategi 1.2: Sikre gode oppvekstsvilkår for alle barn og unge

Strategien innebærer å:

- støtte foresatte i foreldrerollen og bistå familier til å mobilisere egne ressurser
- legge til rette for at alle barn og unge opplever fellesskap, mestring og motivasjon på skolen
- jobbe for at alle barnehager og skoler er helsefremmende, inkluderende, universelt utformet, og at det er fravær av mobbing
- skape flere inkluderende møteplasser og fellesskap for barn og unge og lokalsamfunnet som helhet

- ta hensyn til barn og unges behov i planlegging
- sørge for at alle barn og unge kan delta på fritidsaktiviteter og kulturtilbud uavhengig av økonomi
- tilrettelegge for at barn og unge blir hørt og får påvirke, blant annet gjennom å støtte etablerte medvirkningsarenaer som elevråd, ungdomsråd og ungdomsorganisasjoner

1.2.1 Gjennomføre program for folkehelsearbeid i kommunene, for å utvikle og evaluere tiltak som fremmer barn og unges psykiske helse

Hvorfor og hvordan	Fylkeskommunen bevilger midler til kommuner som vil utvikle og evaluere tiltak innen temaene fri lek og folkehelse og livsmestring i barnehage og skole. Gjennom programmet arrangerer fylkeskommunen samlinger for kompetanseheving og erfaringsdeling. Målet med programmet er å fremme befolkningens psykiske helse og livskvalitet. Programmet evalueres av NMBU/HiØ.
Hvem	Østfold fylkeskommune, kommuner, academia, frivilligheten, Helsedirektoratet, KS og ev. andre
Tidsperiode	2025-2027

1.2.2 Gjennomføre Absolutt-programmet for å bedre livskvalitet for barn og unge

Hvorfor og hvordan	KS har utviklet et program med mål om å styrke kommunenes arbeid med å fremme livskvalitet hos barn og unge. Programmet skal gi kommunene verktøy til å utvikle tiltak som fremmer psykisk helse, sosial inkludering og trygge oppvekstmiljøer, med utgangspunkt i kunnskapsbasert praksis og tverrsektorielt samarbeid.
Hvem	KS og kommuner
Tidsperiode	Planperioden

1.2.3 Styrke grunnskoler og videregående skoler i deres oppdrag med folkehelse og livsmestring som tverrfaglig tema i skolehverdagen

Hvorfor og hvordan	Både grunnskoler og videregående skoler i Østfold har lang erfaring med temaer knyttet til folkehelse og livsmestring i skolen. Dette ble ytterligere aktualisert i LK20 (læreplanverket). Tiltaket innebærer samarbeid mellom skoler, kommuner og fylkeskommunen, også gjennom partnerskap for folkehelse i Østfold, og handler om erfaringsdeling og kompetanseheving, samt å skape ny kunnskap om hvordan skolene kan sette det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring inn i en større sammenheng i hele skolens virksomhet.
Hvem	Østfold fylkeskommune, kommunene, partnerskap for folkehelse i Østfold, statlige myndigheter, akademia, øvrige aktører
Tidsperiode	2025-2027

Strategi 1.3: Skape sosialt bærekraftige lokalsamfunn og trygge og gode bomiljø

Strategien innebærer å:

- jobbe aktivt med inkluderende lokalsamfunn hvor hele befolkningen opplever fellesskap og får bidratt med sine ressurser
- jobbe helhetlig med fysiske og sosiale faktorer i lokalsamfunnsutviklingen
- fremme samlokalisering, flerbruk og deling av lokaler og anlegg
- ta vare på lokalsamfunnets kvaliteter og egenart
- ta vare på og tilgjengeliggjøre ressurser og kvaliteter i naturen
- gi innbyggerne og lokale aktører reelle muligheter til å påvirke utviklingen av sine lokalsamfunn
- bidra til mer trygghet gjennom utforming og aktiv bruk av uteområder
- sikre muligheten for likeverdig deltakelse gjennom universell utforming
- bidra til at alle har en bolig og et godt bomiljø uavhengig av eieform og sosioøkonomisk bakgrunn
- stimulere til nye sosiale boformer og deleløsninger som fremmer samvær
- bruke arkitektur, kunst og kulturmiljøer i utvikling av nærområder (fra AM)

1.3.1/3.14/3.17.1 Etablere en arena for å samarbeide på tvers av fag og forvaltningsnivå, for å skape gode og bærekraftige lokalsamfunn

Hvorfor og hvordan	Tiltaket innebærer at fylkeskommunen etablerer en arena for erfaringsutveksling, kompetanseheving og nettverksbygging for å bidra til gode og bærekraftige lokalsamfunn. Arenaen kan benyttes for å gjennomføre flere tiltak i de regionale planene, gjennom at kommunene, fylkeskommunen og andre aktuelle aktører setter relevante temaer på agendaen. Det kan også bli aktuelt å opprette samarbeidsprosjekter innen ulike problemstillinger som krever økt, felles innsats. Temaer som skal vurderes i dette nettverket er bl.a.: • Utvikling og deling av kompetanse og metoder for medvirkning og ressursmobilisering i lokalsamfunnsutvikling • Bruk av bystrategier. Bystrategiene kan utarbeides for å se på konkrete utviklingsgrep som går ut over kommunens planlegging og oppgaver etter plan- og bygningsloven. Hensikten er å styrke sentrums attraktivitet for virksomheter og handel i by- og stedsutviklingen. • Fremme bruken av sosiokulturelle stedsanalyser i planlegging, gjennom veiledning og eksempler. Hensikten er å ivareta og utvikle den sosiale dimensjonen i arealplanleggingen • Formidle og dele kunnskap om krav og løsninger for universell utforming og tilgjengelighet til offentlige møteplasser. Samarbeid for å tilrettelegge offentlige bygg, arenaer og møteplasser og idretts- og friluftsområder, slik at de er tilgjengelige for hele befolkningen. Følge opp rapporten fra Viken fylkeskommune "Universell utforming i kommunal planlegging – utfordringer, prinsipper og tiltak", både i fylkeskommunens virksomhet og for andre offentlige virksomheter. Arbeidet kan ses i sammenheng med KS' kommunenettverk for universell utforming. • Etablering av låne- og deleordninger som fremmer barn og unges deltakelse i fritidsaktiviteter. • Utvikling av skoler som nærmiljøarenaer og flerbruk av offentlige bygg • Drøfte virkemidler og muligheter innen boligpolitikk og boformer
Hvem	Østfold fylkeskommune, Kommunene, Statsforvalteren, Husbanken, KS
Tidsperiode	2025 og løpende

1.3.2/3.14/3.17.2 Gjennomføre områdesatsing i levekårsutsatte områder og overføre lærdommer til andre kommuner, blant annet gjennom felles følgeevaluering

Hvorfor og hvordan	Tiltaket innebærer målrettet innsats for å utvikle og forbedre levekårene i utvalgte områder i Sarpsborg, Fredrikstad, Halden og Indre Østfold. Fylkeskommunene og de fire kommunene samarbeider om en ekstern følgeevaluering slik at erfaringene kan forstås og deles med andre kommuner. Tiltaket har stor grad av ekstern finansiering.
Hvem	Fredrikstad, Sarpsborg, Halden og Indre Østfold kommuner, Østfold fylkeskommune, Husbanken, Kommunal- og distriktsdepartementet, div. direktorater, lokale aktører i de fire kommunene, akademia, øvrige kommuner i Østfold
Tidsperiode	2025-2028

1.3.3/3.17.4 Bidra til å sikre at flest mulig møter et mangfold av kunst med høy kvalitet i offentlige bygg og på offentlige arenaer

Hvorfor og hvordan	Dele informasjon om behov og muligheter samt aktuelle tilskuddsordninger for kunst i offentlige rom, for å bidra til å utvikle samtidskunsten og gjøre den relevant i samfunns- og stedsutviklingen i fylket.
Hvem	KORO, Østfold fylkeskommune, kommunene
Tidsperiode	2026 og løpende

1.3.4/3.17.5 Gjennomføre eldreboligprogrammet i «Bo trygt hjemme»-reformen og se denne i sammenheng med kommunenes øvrige arbeid med underliggende tema

Hvorfor og hvordan	Reformen «Bo trygt hjemme» er et samarbeid mellom 7 departementer. Reformen har som mål å bidra til at eldre kan bo trygt hjemme, og at behovet for helse- og omsorgstjenester blir utsatt gjennom bedre planlegging, forebygging og mer målrettede tjenester. Satsingen er tverrfaglig og har fire innsatsområder som i Østfold må ses i sammenheng med kommunenes øvrige arbeid innen samme tema: • levende lokalsamfunn
---------------------------	--

1.3.4/3.17.5 Gjennomføre eldreboligprogrammet i «Bo trygt hjemme»-reformen og se denne i sammenheng med kommunenes øvrige arbeid med underliggende tema

	• boligtilpassing og planlegging • kompetente og myndiggjorte medarbeidere • trygghet for brukere og støtte til pårørende
Hvem	Statsforvalteren , Husbanken, kommunene, KS, Østfold fylkeskommune
Tidsperiode	Planperioden

1.3.5/3.17.3 Avklare regionale samarbeids- og dialogformer innen boligpolitikk

Hvorfor og hvordan	Kommunene legger rammene for boligbygging og bokvalitet gjennom arealplaner og utbyggingsavtaler, og er selv en aktiv boligeier gjennom sitt ansvar etter boligsosialloven. Med utgangspunkt i statlige føringer for boligpolitikken, Husbankens veilederrolle og virkemidler, samt kommunens egne boligplaner, bør det avklares hvordan kommunene kan støtte hverandre i utvikling og gjennomføring av en kommunal boligpolitikk. Aktuelle tema i et regionalt samarbeid kan bl.a. være erfaringsutveksling og utprøving av boligpolitiske virkemidler innen strategisk boligplanlegging og boligforvaltning, samt en felles strategisk dialog med utbyggere for å sikre en sosialt bærekraftig boligutvikling.
Hvem	Husbanken, fylkeskommunen og kommunene , Statsforvalteren, KS
Tidsperiode	2026-2027

1.3.6/3.21.4 Øke innbyggernes kunnskap om egenberedskap ved kriser

Hvorfor og hvordan	Vi lever i en stadig mer urolig verden – blant annet som følge av klimaendringer, krig og digitale trusler. Selv om det meste fungerer som det skal i Norge, må vi være forberedt på at ekstremvær, pandemier, ulykker, sabotasje og i verste fall krigshandlinger kan ramme oss. Å være forberedt vil bidra til å opprettholde livskvaliteten i en krisesituasjon. Handlingen går ut på å spre kunnskap om Statens kampanje «sikker hverdag». Alle er en del av Totalforsvaret og egenberedskap handler om hvordan du best praktisk og mentalt kan ta vare på deg og dine. Dersom du kan klare deg i en uke med mat og vann fra eget beredskapslager i en krise, vil det gjøre en stor forskjell. Det samme gjelder om du klarer å vurdere og er trygg på kildene du
---------------------------	---

1.3.6/3.21.4 Øke innbyggernes kunnskap om egenberedskap ved kriser

	leser, og at du klarer å identifisere desinformasjon. Da bidrar du til at de som trenger det mest, får først hjelp i en krisesituasjon.
Hvem	Statsforvalteren , kommunene, Østfold fylkeskommune, bibliotekene og frivillige organisasjoner
Tidsperiode	Planperioden

1.3.7/3.17 Ruralise – God lokalsamfunnsutvikling. Rural, verdibasert og inkluderende samfunns- og boligutvikling

Tiltaket er det samme som tiltak 3.18 i plan for Areal og mobilitet.

Strategi 1.4: Fremme grønn omstilling og klima- og miljøvennlige liv for alle

Strategien innebærer å:

- gi innbyggerne bedre forutsetninger for å kunne velge klima- og miljøvennlig
- bidra til at fordeler og ulemper ved grønn omstilling fordeles rettferdig
- øke bruken av klima- og miljøvennlige varer og tjenester
- tilrettelegge for å dyrke, dele, låne, reparere og gjenbruke
- synliggjøre og øke lokale fritidstilbud og aktiviteter
- stimulere til mer klimavennlige reisevaner og universelt utformet transport
- legge til rette for et bærekraftige matsystem og redusere matsvinn

1.4.1 Målrettet rådgivning for klimasmarte valg i befolkningen

Hvorfor og hvordan	Den enkelte innbyggers valg og handlinger har stor betydning for klima og miljø. Rådgivning og tips innen bærekraftig transport, energibruk og forbruk både fra
---------------------------	---

1.4.1 Måltrettet rådgivning for klimasmarte valg i befolkningen

	offentlige aktører og frivillige organisasjoner kan bidra til at den enkelte tar mer bærekraftige valg i hverdagen.
Hvem	Klima Østfold (Østfold fylkeskommune og kommunene) , frivillige organisasjoner
Tidsperiode	Planperioden

1.4.2/2.7.3 Kunnskapsutvikling og kompetanseløft for sirkulære verdikjeder

Tiltaket er det samme som tiltak 2.7.3 i plan for Kompetanse og verdiskaping

1.4.3/3.23.2 Etablere delingsløsninger for mobilitet

Tiltaket er det samme som tiltak 3.23.2 i plan for Areal og mobilitet.

Tema: Deltakelse

Strategi 1.5: Et mer inkluderende arbeidsliv for økt livskvalitet og bedre levekår

Strategien innebærer å:

- tilrettelegge for varierte arbeidsplasser og fleksible ordninger som tar hensyn til mennesker med ulik helse, funksjonsnivå og arbeidskapasitet
- øke kompetanse og motivasjon for å rekruttere bredere og se inkludering og alle typer mangfold som en ressurs i egen virksomhet
- sørge for at lokaler, utstyr, aktiviteter og informasjon er universelt utformet
- legge til rette for regionalt samarbeid og erfaringsdeling om integrering av innvandrerbefolkningen i arbeidslivet
- forsterke samarbeidet om kvalifisering og fullføring av videregående opplæring for ungdom og voksne

- motarbeide diskriminering i arbeidslivet

Strategien må leses i sammenheng med strategi 2.4 og 2.5 i Regional plan for kompetanse og verdiskaping

1.5.1/2.5.1 Samarbeidsprogram for å redusere utenforskap i utdanning og arbeidsliv «Program for innenforskap i Østfold»

Tiltaket er det samme som tiltak 2.5.1 i plan for Kompetanse og verdiskaping

1.5.2/2.5.2 Samordne arbeidet med å øke sysselsettingen av grupper som er utsatt for ekskludering fra arbeidsmarkedet

Tiltaket er det samme som tiltak 2.5.2 i plan for Kompetanse og verdiskaping

Strategi 1.6: Økt representasjon og bredere deltakelse i demokratiske prosesser og beslutninger

Strategien innebærer å:

- øke valgdeltakelsen og jobbe aktivt for at politiske styrer og verv skal gjenspeile mangfoldet i befolkningen
- bidra til aktiv og mer mangfoldig rekruttering til aktiviteter, verv og stillinger
- sørge for at barn og ungdom får større innflytelse på samfunnsutviklingen gjennom medvirkning og samskaping
- bruke medvirkning for å utvikle tilbud og tjenester som inkluderer en større del av befolkningen og får frem minoritetsstemmer
- heve kompetansen om mangfoldet i befolkningen og hvordan vi forholder oss til mangfold
- styrke den kritiske medieforståelsen i befolkningen
- sikre alle likeverdig tilgang til informasjon og hindre digitalt utenforskap

1.6.2/3.7.6 Styrke forståelsen av dagens samfunnsforhold ved økt involvering i formidling av historie og lokalkunnskap

Hvorfor og hvordan	Kunnskap setter oss i stand til å ta informerte veivalg. Det er behov for å belyse utfordringer og muligheter som mennesker har stått overfor i tidligere tider og som de står overfor i dagens samfunn, og vise hvilke erfaringer som ligger i historiske hendelser. Ved å involvere flere befolkningsgrupper (aldersmessig, sosialt og kulturelt) i formidlingen av samtida og historien, kan denne kunnskapen gjøres mer relevant for dagens utfordringer og spres til flere. Formidling av nye innbyggers historie og kultur er en del av dette. Ulike formidlingsformer og effekten av disse på Østfolds strategier for inkludering/deltakelse bør være gjenstand for forskning og evaluering gjennom Østfoldmuseenes forskningskompetanse.
Hvem	Østfoldmuseene, Fylkesbiblioteket og folkebibliotekene/kommunene
Tidsperiode	2025-2027

1.6.3 Systematisk arbeid for demokratiutvikling og forebygging av radikaliserings.

Hvorfor og hvordan	Gjennomføre prosjektet FoRaD (Forebygging av radikaliserings) for å styrke fylkeskommunens, kommunenes og andre relevante aktørers kunnskap og kapasitet til å arbeide med demokratikompetanse og forebygging av radikaliserings hos ungdom. Prosjektet gjennomføres i Fredrikstad kommune og lærdommene spres til samtlige kommuner i fylket.
Hvem	Østfold fylkeskommune, Fredrikstad kommune, øvrige kommuner, RVTS, Politiet, Dialogforum Østfold, Al Huda moské, Høyskolen i Østfold
Tidsperiode	2026-2027

1.6.4 Utvikle og gjennomføre systematisk kompetanseheving for økt mangfoldsførståelse i offentlig og frivillig sektor

Hvorfor og hvordan	Utvikle og gjennomføre et felles og systematisk kompetansetilbud og dele kompetanse med ansatte i offentlig sektor og frivillige organisasjoner i Østfold. Hensikten er å styrke
---------------------------	--

	mangfoldskompetanse knyttet til alle diskrimineringsgrunnlag, og bidra til et inkluderende samfunn. Dette kan bidra til å: • Øke forutsetningen for å gi likeverdige tjenester til en mangfoldig befolkning. • Styrke rollen som leder og kollega i møte med ansatte med ulike bakgrunner og erfaringer. • Heve lederkompetanse knyttet til inkluderende rekruttering og arbeidsmiljø.
Hvem	Østfold fylkeskommune , Høyskolen i Østfold og IMDI, Kommunene, KS, øvrige akademiske fagmiljøer, Voksenopplæringsforbundet, paraplyorganisasjoner innen frivilligheten
Tidsperiode	2027-2029

Strategi 1.7: Styrke mangfold og deltakelse i frivillig aktivitet

Strategien innebærer å:

- finne nye rekrutteringsmetoder og sikre bedre tilrettelegging av aktiviteter i samarbeid mellom frivilligheten og det offentlige, for å få større deltakelse og mangfold
- utvikle aktiviteter sammen med målgrupper som i liten grad deltar
- bidra til at kostnader ikke blir et hinder for å delta og engasjere seg i frivillig aktivitet
- innrette tilskuddsordninger i samarbeid med frivilligheten - som styrker mangfoldet i frivilligheten og deltakelsen på arrangementer
- jobbe for bedre samordning av nasjonale, fylkeskommunale og kommunale rammebetingelser som berører frivillige organisasjoner
- fremme samlokalisering, flerbruk og deling av lokaler og anlegg

1.7.1 Gjennomgang av fylkeskommunens tilskuddsordninger innen kultur, idrett og frivillighet, for å sikre at de ivaretar mål og strategier i de regionale planene

Hvorfor og hvordan	Fylkeskommunale tilskudd er viktige for mange aktører innen kultur, idrett og frivillighet, både gjennom direkte tilskudd og tilskudd til/via kommunene. Tilskuddene har ulik innretning og ulike formål. Det er behov for en gjennomgang og ev. justering for å sikre at midlene virker i tråd med strategiene i de nye regionale planene.
Hvem	Østfold fylkeskommune , kommunene og andre mottakere av fylkeskommunale tilskudd

1.7.1 Gjennomgang av fylkeskommunens tilskuddsordninger innen kultur, idrett og frivillighet, for å sikre at de ivaretar mål og strategier i de regionale planene

Tidsperiode	2026-2027
--------------------	-----------

1.7.2 Samarbeid om å utvikle tiltak for å hindre digitalt utenforskap

Hvorfor og hvordan	Fylkesbiblioteket har et formalisert samarbeid om digital deltakelse og inkludering, hvor Kommunesektorens organisasjon (KS) - avdeling kvalitetsutvikling, Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir) - avdeling for læreplan og Nasjonalbiblioteket (NB) deltar. Formålet med samarbeidet er kompetanseheving av veiledere innen digital deltakelse og inkludering. Fylkesbiblioteket skal videreføre satsingen på kompetanseutvikling blant ansatte for å utvikle beste praksis for veiledning av innbyggere. Tiltaket inkluderer å gi god veiledning i bibliotekenes egne digitale tilbud og skal bidra til økt digital kunnskap og redusert utenforskap, spesielt for de utvalgte målgruppene.
Hvem	Fylkesbiblioteket i samarbeid Kommunesektorens organisasjon (KS), Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir) og Nasjonalbiblioteket (NB), kommunene (bibliotekene), høgskolen og andre relevante samarbeidspartnere.
Tidsperiode	2026-2029

Strategi 1.8: Sikre alle tilgang til å skape, utøve, oppleve og delta gjennom et bredt spekter av kulturuttrykk

Strategien innebærer å:

- legge til rette for produksjon og formidling av kunst og kultur på lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt nivå
- styrke den formelle uavhengigheten til kunst- og kulturinstitusjonene og dermed den kunstneriske ytringsfriheten
- legge til rette for at kunst og kultur kan ytres og oppleves også av målgrupper som i liten grad deltar i dag
- jobbe målrettet for at kunst- og kulturarenaer blir universelt utformet
- sikre at alle kan være med på å definere hva som er viktig kulturarv og oppleve eierskap til denne

- bidra til at økonomi ikke blir et hinder for deltakelse
- videreutvikle bibliotekene, museene og andre kulturinstitusjoners rolle som møteplasser og arena for samfunnsforståelse og kildebevissthet
- styrke samarbeidet mellom ulike kunst- og kulturaktører, og mellom profesjonelle og frivillige
- styrke samarbeidet mellom lokalt og regionalt nivå og mellom kommunene
- sikre et mangfold av kunst av høy kvalitet i offentlige bygg og på offentlige arenaer
- påvirke nasjonale myndigheter for å bedre Østfolds rammebetingelser for kultur

1.8.1 «Kulturløft Østfold» - Utvikle et styrket og strukturert samarbeid mellom kulturinstitusjonene, kunst- og kulturfeltet, fylkeskommunen og kommunene

Hvorfor og hvordan	Se på muligheter for å strukturere og styrke samarbeidet innen kulturlivet, med hensikt å • øke deltakelse og inkludering • og styrke rammebetingelser for kultur i Østfold • sikre rammebetingelsene for de profesjonelle kulturinstitusjonene i fylket • drive bransje- og kompetanseutvikling • etablere programmer for talentutvikling og fordypning for ungdom Østfolds skapende virksomheter har nedslagsfelt både regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Som ledende sterke kunst- og kulturinstitusjoner i fylket, er Galleri F15 og kunstbiennalen Momentum sammen med Det Norske blåseensemblet, Østfold Teater, Østfold kunstsenter, Opera Østfold og Litteraturhuset i Fredrikstad eksempler på aktører som har tilført fylket et mangfold av uttrykk og stemmer på et høyt profesjonelt nivå.
Hvem	Østfold fylkeskommune , de regionale kulturinstitusjonene, kommunene, KS (nasjonalt nettverk) frivillige organisasjoner (samarbeidspartnerne må defineres nærmere før oppstart)
Tidsperiode	2026-2028

1.8.2 Utrede muligheten for å styrke samarbeidet mellom profesjonelle kulturinstitusjoner, frivilligheten og unge talenter

Hvorfor og hvordan	Dette tiltaket dreier seg om å finne samarbeidspartnere og finansieringsmuligheter. Hensikten er å sikre et gjensidig utbytte for kulturaktørene og det frivillige, og styrke
---------------------------	--

1.8.2 Utrede muligheten for å styrke samarbeidet mellom profesjonelle kulturinstitusjoner, frivilligheten og unge talenter

	samarbeidet mellom profesjonelle miljøer og unge talenter som bidrar til økt deltakelse og mulighet til fordypning.
Hvem	Østfold fylkeskommune , partene i «Kulturløft Østfold», andre kulturaktører og frivillige organisasjoner.
Tidsperiode	2027

1.8.3/3.23.3 Markedsføre kollektivtilbudet i forbindelse med store arrangementer i Østfold

Tiltaket er det samme som tiltak 3.22.4 i plan for Areal og mobilitet

Strategi 1.9: Skape kultur for økt fysisk aktivitet i hverdagen

Strategien innebærer å:

- redusere fysiske, sosiale og økonomiske barrierer for deltagelse i både organisert og egenorganisert fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv
- redusere kostnader og forbruk knyttet til idretts- og friluftslivsaktiviteter, gjennom låneordninger, fleksible løsninger og holdningsendringer
- øke bredden i deltakelse gjennom målrettet rekruttering og medvirkning blant barn og unge og grupper som deltar mindre
- stimulere og motivere til mer aktive reisevaner i hverdagen
- ruste opp og etablere universelt utformede tur- og aktivitetsområder og idrettsanlegg i samarbeid med brukere og grunneiere
- tilrettelegge for et variert aktivitetstilbud i nærmiljøet, tilgjengelig for alle, uavhengig av funksjonsevne og livssituasjon
- vektlegge folkehelseperspektivet i den organiserte idrettsaktiviteten og styrke samarbeidet mellom offentlige aktører og idrettskretsen
- fremme samlokalisering, flerbruk og deling av lokaler og anlegg

Strategien må leses i sammenheng med strategi 3.8 i Regional plan for areal og mobilitet

1.9.1/3.8.1 Arbeid med tilrettelegging for friluftslivet og aktivitet

Tiltaket er det samme som tiltak 3.22.4 i plan for Areal og mobilitet

1.9.2 Videreføre og utvikle gode kriterier og prioriteringer til å forvalte spillemidler til anlegg for idrett og fysisk aktivitet

Hvorfor og hvordan	Kultur- og likestillingsdepartementet har det overordnede ansvaret for fordelingen av spillemidler til fylkene og fastsetter retningslinjer for bruken. Fylkeskommunene har ansvar for å fordele spillemidlene til lokale idrettsanlegg etter søknader fra kommuner og idrettslag. Fylkeskommunen prioriterer prosjekter basert på regionale føringer og lokale behov og planer. Kriteriene må videreutvikles for å sikre at de ivaretar mål og strategier fra de regionale planene og ivaretar regionale behov og perspektiver i anleggsutviklingen.
Hvem	Østfold fylkeskommune , kommuner, kulturdepartementet og organisasjoner som mottar/søker spillemidler
Tidsperiode	2026 og løpende

Regional plan Kompetanse og verdiskaping

Tema: Arbeid, inkludering og kompetanse

Strategi 2.1: Samsvar mellom tilbud og etterspørsel etter kompetanse

Strategien innebærer å:

- sikre god tilgang til informasjon om lokale og regionale arbeidsmarkedsforhold og kartlegge kompetansebehovet på kort og lang sikt
- legge til rette for samordning og forpliktende samarbeid mellom kompetanseaktørene, forvaltning, forskningsmiljøer og arbeidslivets parter
- dimensjonere utdanningstilbudet i tråd med arbeidslivets og samfunnets behov
- løpende utvikle innholdet og relevansen i fagtilbudet i utdanningen for å svare ut endrede behov
- sikre god og samordnet karriereveiledning om utdannings- og yrkesvalg på alle arenaer

2.1.1 Kartlegge kompetansebehovet på kort og lang sikt

Hvorfor

På nasjonalt nivå vil Kompetansebehovsutvalget gi faglige vurderinger om Norges fremtidige kompetansebehov, både nasjonalt og regionalt. Kompetansereformutvalget skal utrede hvordan man kan tilrettelegge for omstilling og læring i arbeidslivet. Bedriftsundersøkelsen til NAV og NHOs kompetansebarometer gir oss også verdifull informasjon om fremtidige behov for arbeidskraft. Fylkeskommunene har også laget et felles indikatorsett for måling og sammenlikning av kompetanse mellom de forskjellige fylkene. Indikatorsettet danner grunnlag for videre analyser, dialog og felles forståelse av regionenes kompetansestatus. (se <https://utdanning.no/rki>)

Til tross for disse utredningene, vil det fortsatt være nødvendig å innhente mer kunnskap om de lokale kompetansebehovene i Østfold, samt hvilke kompetansebehov vi vil ha på lengre sikt:

- Sammenstilling og produksjon av relevant statistikk og analyse i samarbeid med partene i arbeidslivet, NAV og Svinesundskomiteen.
- Informasjonsdeling om kompetansebehovet i landet og i Østfold
- FYO/YON leverer en anbefaling til dimensjonering av det yrkesfaglige utdanningstilbudet til Fylkestinget årlig
- Scenarioworkshops nasjonalt og lokalt

Hvem	Kompetanseforum Østfold, HK-dir, NAV Øst-Viken, Fagskolen, UH sektoren, Østfold fylkeskommune og partene i arbeidslivet, Nettverk for regional kompetansepolitikk og Svinesundskomiteen.
Tidsperiode	2026-2029

2.1.2 Legge til rette for samordning og forpliktende samarbeid mellom kompetanseaktørene, forvaltning, forskningsmiljøer og arbeidslivets parter

Hvorfor og hvordan	Samhandling på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer er nødvendig for å løse framtidens kompetanseutfordringer. For å fange opp endringer raskt og sikre kvaliteten på innholdet i samarbeidet, må vi sikre at vi har arenaer hvor kunnskap deles og at det utvikles konkrete strategier for samarbeid: • Faste møter/samlinger via skoleeierne og næringslivet • Utvikle felles kunnskapsgrunnlag • Utvikle og gjennomføre konkrete strategier og satsninger for samarbeid på utvalgte fagområder (Kompetanseløftet 2025 og liknende)
Hvem	Kompetanseforum Østfold, Skoleeierne i kommunene, Skoleeiernettverket i regi av KS, yrkesopplæringsnemda, Nettverk for kompetansetilflyttere, Østfold Fylkeskommune og stat, NHO Viken, LO, NAV Øst-Viken, Høgskolen i Østfold, Fagskolene i Østfold, Næringsforeningene i Østfold, Statsforvalter, KS
Tidsperiode	2026-2029

2.1.3 Utarbeide grunnlag for dimensjonering av utdanningstilbudet, i tråd med arbeidslivets og samfunnets behov

Hvorfor og hvordan	For å sikre at vi utdanner befolkningen til det arbeidslivet trenger og sikre høy grad av sysselsetting, er det viktig at dimensjoneringen av antall elev – og studieplasser er riktig. For å oppnå det, må det være en tett og kontinuerlig dialog mellom arbeidslivets parter og næringslivet og utdanningsinstitusjonene. • Produksjon og sammenstilling av kunnskapsgrunnlag • Arena for dialog mellom utdanningsinstitusjonene, skoleeierne og arbeidslivet/næringslivet for bedre arbeidsdeling og sammenheng
---------------------------	---

	• Fortsette arbeidet med “relevans i fag”
Hvem	Kompetanseforum Østfold , Høgskolen i Østfold, Fagskolene, Østfold Fylkeskommune, næringslivet KS og Yrkesopplæringsnemnda
Tidsperiode	2025-2028

2.1.4 Utvikle innholdet og relevansen i fagtilbudet i utdanningen for å svare ut endrede behov

Hvorfor og hvordan	Et tett samarbeid mellom arbeidslivet og andre relevante aktører sikrer at utdanningen er oppdatert og relevant for fremtidens arbeidsmarked. For å sikre at fagtilbudene er relevante, bør man også ha fokus på ferdigheter som kritisk tenkning, problemløsning, samarbeid, og digitale ferdigheter. Fagtilbudene bør anvende ny teknologi og digitale verktøy i opplæringen, og regelmessig evaluere fagtilbudet basert på tilbakemeldinger fra elever, studenter, lærere og arbeidslivet. • Utvikle dialogarenaer og fagnettverk - møter/samlinger (Yrkesopplæringsnemnda, styrene til Høgskolen (Advisory Boards) og Fagskolen) • Samarbeid om produksjon av undervisningsmateriell og tilbud • Utvikle, tilgjengeliggjøre og benytte verktøy som f.eks. Digitabel o.l. • Samlinger via Kompetanseforum Østfold • Bedriftsdagene • Bruk av tilskuddsordninger for veksling mellom skole og arbeidsliv (yrkesfaglærer 2) • Hospitering
Hvem	Kompetanseforum Østfold, Østfold Fylkeskommune, Yrkesopplæringsnemnda, Opplæringskontorene og Høgskolen i Østfold, Fagskolene i Viken Østfold, NHO, LO, KS, Statsforvalter
Tidsperiode	2026-2029

2.1.5/2.3.4/2.4.3 Samordne karriereveiledning om utdannings- og yrkesvalg på alle arenaer

Hvorfor og hvordan	Ved å gi nødvendig veiledning og støtte for å velge utdanning og karrierevei kan man bidra til høyere fullføringsgrad og tilfredshet med utdanningsvalg og minimere risikoen
---------------------------	--

	for at elever og studenter må bytte studieretning eller yrke senere. For å få til dette er det nødvendig å videreutvikle en helhetlig karriereveiledning i et livslangt perspektiv • Styrke samarbeid mellom karrieresenteret, skolene, kommunene, NAV, kriminalomsorgen og næringslivet via Partnerskap for Karriereveiledning. • Koordinere og samordne karriereveiledning på tvers av aldersgrupper og ivaretar de ulike brukergruppens interesser og behov lokalt og regionalt • Tydeliggjøre roller og oppgaver mellom etater og samarbeidsparter på karriereveiledningsfeltet • Gjøre det enklere å finne fram i tilbudet om veiledning
Hvem har ansvar	Østfold fylkeskommune, karrieresenteret i Østfold, Skoleeierne, Kriminalomsorgen, Østfold Fylkeskommune, Partnerskap for karriereveiledning, NAV, Høgskolen, Fagskolene og andre tilbydere av utdanning og kompetanse
Tidsperiode	2026-2029

Strategi 2.2: Styrke arbeidslivet som arena for kompetanseutvikling

Strategien innebærer å:

- Øke bevisstheten om behovet for kompetanseutvikling på arbeidsplassen
- Avklare og avdekke det konkrete kompetansebehovet i ulike bransjer (se strategi 2.1)
- Synliggjøre etter- og videreutdanningstilbudet i regionen
- Utvikle nye og arenaer for kompetanseutvikling

2.2.1 Informere om etter- og videreutdanningstilbudet og tilskuddsordninger

Hvorfor og hvordan	Kunnskapen om etter- og videreutdanningstilbudet og hvilke tilskuddsordninger som er tilgjengelig er en barriere for kompetanseutvikling i små og mellomstore bedrifter i fylket. Det er behov for å samle og tilgjengeliggjøre informasjonen om både tilskuddsordninger og etter- og videreutdanningstilbud – i og utenfor fylket. • Synliggjøre det regionale etter- og videreutdanningstilbudet • Synliggjøre tilskuddsordninger
---------------------------	---

2.2.1 Informere om etter- og videreutdanningstilbudet og tilskuddsordninger

Hvem har ansvar	Kompetanseforum Østfold, NHO, LO, KS, HiØ, fagskolene, ØFK, Innovasjon Norge, Svinesundskomiteen.
Tidsperiode	2026-2029

2.2.2 Motivere til økt kompetanseutvikling

Hvorfor og hvordan	Kunnskap, motivasjon og kapasitet (tid og økonomi) er barrierer for kompetanseutviklingsplaner og strategisk HR-arbeid. Ved sidene av å tilgjengeliggjøre informasjon i HP1, må kunnskapen om hvorfor og hvordan man kan jobbe med strategisk med kompetanseutvikling økes • Informere om hvilke etter- og videreutdanningstilbud som finnes (se 2.2.1) • Informere om hvilke tilskuddsordninger som finnes • Vurdere mulige nye stipendordninger • Konferanser og samlinger for ledelse og HR
Hvem	Kompetanseforum Østfold og utdanningsinstitusjonene, NHO, LO, Østfold fylkeskommune, nærings og bransjeforeninger
Tidsperiode	2026-2029

2.2.3 Utvikle arenaer og tilbud for kompetanseutvikling i SMB

Hvorfor og hvordan	Små og mellomstore bedrifter har ofte lite kapasitet til strategisk kompetanseutvikling. Dette hindrer utvikling, omstillingsevne og konkurransekraft. Der den enkelte bedrift har for lite kapasitet til strategisk kompetanseutvikling og kunnskap om tilbud, er det behov for hjelp og støtte. Det er nødvendig å videreutvikle eksisterende arenaer og samtidig vurdere hvor og hvordan man kan utvikle og ta i bruk nye arenaer. Klynger, nettverk og næringsforeninger er eksempler på arenaer og aktører som kan brukes både for å nå enkeltaktørene, men også for å sikre at innholdet blir relevant og tilpasset en smalere og mindre målgruppe. • Innlede en dialog mellom SMB og kompetanstilbydere
---------------------------	---

2.2.3 Utvikle arenaer og tilbud for kompetanseutvikling i SMB

	• avklare hindringer og barrierer for at de små og mellomstore bedriftene benytter seg av kompetanseutviklingstilbud • vurdere samarbeidsformer og organisering • etablere en eller to piloter for testing og læring.
Hvem	Østfold fylkeskommune, Kompetanseforum, næringsklyngene, høgskolen i Østfold, fagskolene, næringsforeninger
Tidsperiode	2026-2029

Strategi 2.3: Fleksible og tilpassede kompetansetilbud for læring gjennom hele livet

Strategien innebærer å:

- Legge til rette for alternative veier til formell kompetanse og rekvalifisering
- Styrke grunnleggende ferdigheter i lesing, regning og IKT hos den voksne delen av befolkningen
- Sikre gode rådgivnings- og veiledningstjenester

2.3.1 Legge til rette for økt bruk av eksisterende ordninger og utvikle nye modeller for å oppnå formell kompetanse

Hvorfor og hvordan	Det er mange aktører som har viktige roller innenfor livslang læring. Samarbeid mellom disse aktørene er nødvendig for å oppnå best mulig utnyttelse av tilgjengelige ressurser og virkemidler. • Bidra til å videreutvikle kompetansen i NAV, videregående opplæring, Høgskolen og fagskolene, Kriminalomsorgen og flyktningetjenesten. Eksempel på et slikt tiltak er "Menn i helse". • Gjøre de ulike tiltakene mer kjent for aktuelle brukere. • Utvikle videreutdanninger på fagskole og høgskolenivå.
Hvem	Østfold fylkeskommune og NAV, næringslivet og høgskolen i Østfold og fagskolene

2.3.1 Legge til rette for økt bruk av eksisterende ordninger og utvikle nye modeller for å oppnå formell kompetanse

Tidsperiode	2026-2029 Må avklares i forhold til det enkelte tiltak i samarbeid med aktørene
--------------------	---

2.3.2 Styrke samarbeidet mellom arbeidslivet og opplæringstjenesten for å bruke arbeidsplassen som arena for norskopplæring

Hvorfor og hvordan	Arbeidsplassen er en god arena for norskopplæring, utvikling av ferdigheter og faglig kompetanse. Tilbud som ikke gis ved en etablert utdanningsinstitusjon kan skje på arbeidsplassen, på lokalt opprettede studiesentre, hjemme, eller organisert som samlinger i kombinasjon med individuelt arbeid. Flyktninger og innvandrere har et særlig behov for kompetanseutvikling. I første rekke har mange behov for norskopplæring, men mange har også arbeidslivserfaring og utdanning fra hjemlandet som kan anerkjennes, og bygges videre på til formell kompetanse. Arbeidsplassen er en god arena for norskopplæring og utvikling av faglig kompetanse
Hvem har ansvar	Østfold fylkeskommune, NAV, høgsolen i Østfold, tiltaksleverandører, frivilligheten, arbeidsgiver og arbeidstaker organisasjonene
Tidsperiode	2025-2028

2.3.3 Øke bruken av ordningen realkompetansevurdering og rekvalifisering

Hvorfor og hvordan	Tilbud som ikke gis ved en etablert utdanningsinstitusjon kan skje på arbeidsplassen, på lokalt opprettede studiesentre, hjemme, eller organisert som samlinger i kombinasjon med individuelt arbeid. Mange har begynt på en utdanning som ikke er fullført, andre har tatt en utdanning som det ikke er behov for, eller tatt en utdanning i utlandet som ikke er godkjent i Norge. Noen av disse er i arbeid, mens andre står utenfor både utdanning og arbeidsliv. Uansett hva som er årsaken til at kompetansen er mangelfull eller irrelevant, er det viktig å anerkjenne den kompetansen den enkelte faktisk har opparbeidet seg gjennom tidligere eller nåværende arbeid eller utdanning. Gjennom rekvalifisering og gjennom å
---------------------------	--

2.3.3 Øke bruken av ordningen realkompetansevurdering og rekvalifisering

	ta i bruk realkompetansevurdering kan veien til en ny formell kompetanse bli enklere å nå. • Informasjon om muligheter og rettigheter til rekvalifisering. • Bruke retten til rekvalifisering ved å utnytte nye muligheter med modulbasert opplæring for voksne og ordningen realkompetansevurdering som ledd i rekvalifisering • Benytte lærere også ute i bedriftene som en del av opplæringen.
Hvem	Østfold fylkeskommune, høghskolen i Østfold, NAV , tiltaksleverandører, frivilligheten, arbeidsgiver og arbeidstaker organisasjonene.
Tidsperiode	2026-2029

2.3.4/2.1.5/2.4.3 Samordne karriereveiledning om utdannings- og yrkesvalg på alle arenaer

Strategi 2.4: Økt andel elever og studenter som fullfører og består utdanning

Strategien innebærer å:

- Følge opp elever, lærlinger og studenter systematisk
- Sikre et inkluderende læringsmiljø
- Sikre opplæring av høy kvalitet på alle læringsarenaer
- Styrke helheten i opplæringsløpet
- Videreutvikle og styrke karriereveiledning om utdannings- og yrkesvalg

2.4.1 Utvikling og samordning av arbeidet med systematisk oppfølging av elever, lærlinger og studenter

Hvorfor og hvordan	Systematisk oppfølging bidrar til bedre struktur og best mulig utbytte av opplæringen for den enkelte. Skolene bruker datagrunnlag og forskningsbasert kunnskap i arbeidet med å sikre god faglig og sosial læring for alle elever/lærlinger*/studenter. Et godt skole- og læringsmiljø og opplæring av høy kvalitet er grunnleggende forutsetninger for god læring. Hvordan den enkelte har lyktes på foregående nivå er avgjørende for neste nivå. Elever som lykkes med de første skoleårene og som har normal progresjon i lesing, skriving og regning har større sannsynlighet for å fullføre videregående opplæring på normert tid. Derfor er tidlig innsats viktig. • Det opprettes arena(er) og strukturer for samordning av oppfølgingen knyttet til overganger • Østfold fylkeskommune deler rapporter med kommunene om skoleårsresultater etter vg1 for den enkelte kommune • Arena for erfaringsutveksling, drøfting av kunnskapsgrunnlag og metodeutvikling
Hvem	Østfold fylkeskommune, Skoleeiere i kommuner, fagskolene i Østfold og Høgskolen i Østfold NAV, PPT, OT, Universitets- og Høgskolemiljøer, Lærebedrifter og samarbeidsorgan for lærebedrifter
Tidsperiode	2025-2028

2.4.2 Tiltakspakke for å sikre gode overganger og styrke helheten i opplæringsløpet

Hvorfor og hvordan	Alle overganger, helt fra barnehage til arbeidsliv, er sårbare. Derfor er det viktig med helhetlige og koordinerte tiltak i hele utdanningsløpet. For å sikre gode overganger må samarbeidet mellom de ulike aktørene styrkes (skole, skoleeier, støttetjenester, kommune og lærebedrifter). I dette ligger at laget rundt ungdommene styrkes i samarbeid med interne støttetjenester, kommunene, lærebedrifter og samarbeidsorgan for lærebedrifter Statistikken viser at elever på yrkesfaglige utdanningsprogram har høyere risiko for å avbryte skolegangen før fullført utdanning sammenlignet med elever på studieforberedende programmer. En viktig årsak til dette er utfordringer med overgangen fra skole til opplæring i bedrift, men det er også mange som faller fra tidligere i løpet. Faget «Yrkesfaglig fordypning» anses å være det viktigste faget for å få kontakt med arbeidslivet og for å få læreplass. Dette og tilsvarende tiltak må utvikles og styrkes. Tiltakspakken består av følgende deler: • Samarbeid i overgangen fra ungdomsskole til videregående
---------------------------	---

2.4.2 Tiltakspakke for å sikre gode overganger og styrke helheten i opplæringsløpet

	• Veiledning, støtte og oppfølging i overgang til og gjennomføring av læretiden • Etablere flere læreplasser og praksisplasser • Samarbeid om elever utenfor opplæring • Sikre arbeidslivsrelevans i opplæringen og utdanningen
Hvem	Østfold fylkeskommune , kommunene, arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner, fagskole, UH-miljøer, HK-dir, Udir, NAV, lærebedrifter og samarbeidsorgan for lærebedrifter, næringsliv/arbeidsliv, PPT, OT
Tidsperiode	2025-2028

2.4.3/2.3.5/2.1.5 Samordne karriereveiledning om utdannings- og yrkesvalg på alle arenaer

Strategi 2.5: Inkludering av hele arbeidsstyrken

Strategien innebærer å:

Strategien må leses i sammenheng med Regional plan for livskvalitet, deltagelse og likeverd – strategi 2.1:

- Samordne innsatsen for å øke inkluderingen i arbeidslivet
- Utvikle lederkompetanse og organisasjonskulturer som fremmer inkludering
- Legge til rette for at flere eldre kan stå i arbeid lenger
- Øke sysselsetting av grupper som ellers kan være utsatt for ekskludering fra arbeidsmarkedet
- Tilby skreddersøm og tett oppfølging av den enkelte i tråd med fullføringsreformen
- Samkjøre individuelle karriereplaner på tvers av myndighetsnivåer og roller
- Utvikle, samle og oppdatere et mer detaljert kunnskapsgrunnlag for å avgrense ulike målgrupper
- Styrke entreprenørskapskompetansen og mulighetene til å skape sin egen arbeidsplass

2.5.1/1.5.1 Samarbeidsprogram for å redusere utenforskap i utdanning og arbeidsliv «Program for innenforskap i Østfold»

Hvorfor og hvordan	Utenforskap i utdanning og arbeidsliv er en stor utfordring i Østfoldsamfunnet. Mange aktører gjennomfører tiltak for å motarbeide dette. Dette er både enkeltstående tiltak og samarbeidstiltak på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer. Det er krevende å få et helhetlig bilde av denne innsatsen og å vurdere effekten av den. Det er behov for en strukturert, samordnet og nytenkende innsats, på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer i Østfold, for å forbygge utenforskap og øke deltakelsen i arbeidslivet. Fylkeskommunen, NAV og flere regionale aktører har tatt initiativ til et samarbeidsprogram med følgende mål og innretning: • Programarbeidet skal sikre flere unge deltakelse i arbeid og utdanning gjennom en langsiktig satsing som bedre koordinerer innsatsen tverrfaglig og på tvers i hele fylket. • Den overordnede målsettingen med programarbeidet er et forpliktende, tett og tverrfaglig samarbeid mellom relevante aktører i Østfold, for å forebygge utenforskap og få flere i jobb og utdanning, med fokus på unge. Programarbeidet ivaretas i tre hovedløp: 1. Forebygging gjennom gode oppvekstvilkår og tidlig innsats. 2. Tverrfaglig samarbeid, samordning og forsterking av etablerte tiltak for unge etter grunnskolealder. 3. Kunnskapsformidling, kompetanseheving og arbeid med å styrke Østfoldsamfunnets rammebetingelser og forutsetninger for godt arbeid mot utenforskap. Kompetanseforum Østfold skal koordinere og støtte arbeidet i de tre hovedløpene Tiltaket er det samme som tiltak 1.5.1 i plan for Livskvalitet, deltakelse og likeverd.
Hvem	Østfold fylkeskommune, NAV, KS, kommunene, Statsforvalteren, Helse Sør-Øst/Sykehuset Østfold, Høgskolen i Østfold, LO og NHO regionalt, og ev. regionale representanter fra frivilligheten.
Tidsperiode	2026-2028

2.5.2/1.5.2 Samordne arbeidet med å øke sysselsettingen av grupper som er utsatt for ekskludering fra arbeidsmarkedet

Hvorfor og hvordan	Andelen innbyggere i og utenfor arbeid varierer i de ulike delene av fylket. Kjønn, alder, helse, funksjonsnedsettelse, kulturell bakgrunn og utdanningsnivå har betydning for deltakelse i arbeidslivet. • Legge til rette for at flere eldre kan stå i arbeid lenger
---------------------------	---

2.5.2/1.5.2 Samordne arbeidet med å øke sysselsettingen av grupper som er utsatt for ekskludering fra arbeidsmarkedet

	• videreutvikle kvalifiseringstilbud med språkopplæring og oppfølging til ordinær jobb • For bedre samordning og erfaringsutveksling bør deltakelse i nettverk, som KSs-nettverk for flyktninger i jobb, vurderes • Effektivisere prosessen/rutinene for kvalifisering av utenlandsk arbeidskraft og godkjenning av utdanning tatt i utlandet • Styrke karriereveiledningen rettet mot grupper som er utsatt for ekskludering fra arbeidslivet • Tilby skreddersøm og tett oppfølging av den enkelte i tråd med fullføringsreformen
Hvem	NAV, Statsforvalteren, partene i arbeidslivet, kommunene, Kompetanseforum Østfold, frivilligheten, KS og Østfold fylkeskommune
Tidsperiode	2025-2028

2.5.3 Utvikle lederkompetanse og organisasjonskulturer som fremmer inkludering

Hvorfor og hvordan	Lederkompetansen utfordres når ulike kompetanser og personer er nødvendige for å løse stadig mer komplekse oppgaver. Dette kan også innebære samarbeid eller ansettelse av personer fra andre kulturer eller folk med ulike forutsetninger for å delta fullt ut i arbeidslivet, selv om de har relevant kompetanse. Dette kan utfordre både lederne og måten man organiserer arbeidet på. Utvikling av mangfoldledelse vil fremme anerkjennelsen og implementeringen av mangfold. Mangfold kan være relatert til alder, sosial og nasjonal bakgrunn, kjønn, seksuell orientering og fysisk og mental kapasitet så vel som religiøs overbevisning. Mangfold er en positiv kilde til kreativitet og innovasjon som kan fremme en mulig utvikling og bli en konkurransefordel. • Avklare behov for kompetanseutvikling innen temaet • Informasjons- og opplæringsmateriell i inkluderingskompetanse i arbeidslivet • Mobilisere og rekruttere bedrifter og arbeidsgivere til gjennomføring
Hvem har ansvar	Kompetanseforum Østfold, NAV, HiØ, Fagskolene, Østfold fylkeskommune og partene i arbeidslivet
Tidsperiode	2025-2028

Tema 2: Grønn og rettferdig verdiskaping

Strategi 2.6: Sikre næringslivet tilgang til grønn og fornybar energi

Strategien innebærer å:

- Fase ut fossile energikilder
- Bruke tilgjengelig energi mer effektivt
- Øke produksjon av fornybar energi
- Bygge ut infrastruktur for fornybar energi
- Samordning av offentlig sektor og energiaktører på regionalt nivå

2.6.1 /3.10.1 Styrke den regionale samordningen, veiledningen og pådriverrollen i energispørsmål

Hvorfor og hvordan	Det er behov for å bygge opp kompetanse og samle ressurser innen «grønn energi», knyttet til følgende roller og oppgaver: • Veiledning av kommuner i energirelaterte saker og temaer • Veiledning av industrien i energirelaterte saker som omhandler energiøkonomisering og økt utnyttelse av spillvarme • Koordinere og være pådriver for god og effektiv utbygging og utnyttelse av strømnnett og annen energiinfrastruktur • Deltagelse i nasjonale og internasjonale utviklingsprosjekter, samt å spredning av kunnskap fra prosjektene til kommuner og næringsliv Disse oppgavene vurderes organisert gjennom etablering av et regionalt energikontor. Dersom man finner dette hensiktsmessig, skisseres det en modell for etablering av et energikontor, basert på Østfolds behov.
Hvem har ansvar	Østfold fylkeskommune og Klima Østfold, Kommunene, Klimapartnere, Partnerskapet for næringsutvikling, Kraftløftet, FEDARENE, KS, Kraftfylka, energiaktører, industriaktører, Ungt Entreprenørskap, Kompetanseforum Østfold, Den Kulturelle Skolesekken, Inspiria, frivillige organisasjoner m. flere
Tidsperiode	2025-2028

2.6.2/3.10.2 Samordne behov og regionale prioriteringer for effektiv og rask utbygging av energiinfrastruktur

Hvorfor og hvordan	Kapasitetsutfordringer i nettinfrastruktur hindrer omstilling, utvikling og nyetableringer i fylket. • Kartlegging av nåværende og fremtidig behov for energi og nettilgang på de regionale næringsområdene • avdekke barrierer og iverksette tiltak for økt utbygging av fjernvarme og bruk av spillvarme. • tilrettelegge for økt produksjon og bruk av biogass gjennom deltakelse i partnerskap og bistå til realisering til produksjon og infrastruktur • Påvirkningsarbeid for å bevare dagens effektive energiutnyttelse fra nødvendig avfallsforbrenning • Kartlegging av grå arealer egnet for energiproduksjon
Hvem	Østfold fylkeskommune og kommunene, Nettselskapene, Klima Østfold, Energi- og industriaktører
Tidsperiode	2026-2029

2.6.3/3.10.3 Tilrettelegging for klima- og energiomstilling i industrien

Hvorfor og hvordan	Samarbeide med industrien for å fremme helhetlig og effektiv energi- og ressursutnyttelse: • Fremme samarbeid mellom relevante aktører for å sikre fremdrift med karbonfangst og -lagring i Østfold. • Bedre nasjonale rammevilkår for å løse utfordringer knyttet til energiomstillingen.
Hvem	Østfold fylkeskommune og kommunene , Klima Østfold, Klimapartnere, Industribedrifter, Partnerskap for næringsutvikling, Kraftløftet, energiaktører, finansinstitusjoner og kompetansemiljøer, aktører innen avfallsforbrenning, industri, CCUS, andre relevante i verdikjeden
Tidsperiode	2026-2029

2.6.4/3.10.4 Sikre rammevilkår for energiomstilling

Hvorfor og hvordan	Bedre nasjonale rammevilkår for å løse utfordringer knyttet til energiomstillingen. -Delta i nasjonalt prosjekt –industrielle symbioser og sirkulære verdikjeder, 2030
Hvem har ansvar	Østfold fylkeskommune og kommunene, KS, Klimapartnere, Kraftløftet Østfold, Partnerskapet for næringsutvikling, Klima Østfold, Østfoldrådet og energiaktører
Tidsperiode	2026-2029

Strategi 2.7: Omstilling til en mer sirkulær økonomi og utvikling av sirkulære verdikjeder og industriell symbiose

Strategien innebærer å:

- Utvikle regionale næringsområder som knutepunkter for sirkulær ressursutnyttelse
- Utvikle minst to industrielle symbioser i Østfold innen 2030.
- Styrke samarbeidet mellom kommuner, næringsliv og FoU-miljøer for utvikling av sirkulære forretningsmodeller, tilgang til og deling av data, bruk av digitale teknologier og kompetanseheving.
- Østfold skal være en ledende region i denne omstillingen
- Legge til rette for grønn infrastruktur (energi, transport, digitalisering) som muliggjør sirkulære verdikjeder og reduserer transportbehov.
- Utvikle og ta i bruk indikatorer og rapporteringssystem for sirkulær ressursutnyttelse.
- Bruke offentlige og private innkjøp og anskaffelser strategisk for å styrke sirkulære produkter og tjenester
- identifisere barrierer for, og mobilisere til deling, ombruk, gjenbruk og vedlikehold
- skape markeder og øke etterspørselen etter sirkulære produkter og tjenester produsert for å vare, repareres, ombrukes og gjenbrukes

2.7.1 Effektiv utnyttelse av knappe ressurser

Hvorfor og hvordan	• Etablere regionale samarbeid om deling av knappe ressurser (jf Industriparkene som motorer i grønn omstilling – Rapport Kunnskapsgrunnlag industriparker 2024) • Skape møteplasser for å utvikle bruk av rest- og sidestrømmer (sirkulære verdikjeder) • Fremme automasjon og bruk av roboter for effektiv ressursutnyttelse og høyere verdiskaping (Regional innovation Valley)
Hvem	Partnerskap for næringsutvikling i Østfold, Klimapartnere Østfold, Østfold fylkeskommune, Innovasjon Norge, Forskningsrådet, Siva, NCCE, Smart Innovation Norway, NECIA, Borg Plast-Net, NORSUS, kommuner, næringslivet, partene i næringslivet, Mosseregionens næringsutvikling, Næringsshagen Østfold, næringsforeninger, Statsforvalter, Kompetanseforum Østfold m.fl.
Tidsperiode	2026-2027

2.7.2 Industrielle symbioser og sirkulære forretningsmodeller

Hvorfor og hvordan	• Identifisere industriområder og sirkulære verdikjeder og skape oppslutning om deling og effektiv utnyttelse av ressurser • Bygge infrastruktur og rammevilkår for industrielle symbioser og sirkulære verdikjeder (jf nasjonalt samfunnsoppdrag) • Kompetanseløft for å realisere industrielle symbioser og sirkulære verdikjeder (jf nasjonalt samfunnsoppdrag) • Delta i nasjonal satsing på industrielle symbioser og sirkulære forretningsmodeller (Samfunnsoppdraget for sirkulærøkonomi)
Hvem	Partnerskap for næringsutvikling i Østfold, Klimapartnere Østfold, Østfold fylkeskommune, Innovasjon Norge, Forskningsrådet, Siva, NCCE, Smart Innovation Norway, NECIA, Borg Plast-Net, NORSUS, kommuner, næringslivet, partene i næringslivet, Mosseregionens næringsutvikling, Næringshagen Østfold, næringsforeninger, Statsforvalter, Kompetanseforum Østfold m.fl.
Tidsperiode	2026-2027

2.7.3 Kunnskapsutvikling og kompetanseløft for sirkulære verdikjeder

Hvorfor og hvordan	• Bygge og dele kunnskap om sirkulære forretningsmodeller, tilgang til og deling av data, bruk av digitale teknologier • Støtte etablering av Kompetansesenter for sirkulær økonomi og senter for datadrevet innovasjon
Hvem	Partnerskap for næringsutvikling i Østfold, Klimapartnere Østfold, Østfold fylkeskommune, Innovasjon Norge, Forskningsrådet, SIVA, NCCE, Smart Innovation Norway, NECIA, Borg Plast-Net, NORSUS, kommuner, næringslivet, partene i næringslivet, Mosseregionens næringsutvikling, Næringshagen Østfold, næringsforeninger, Statsforvalter, Kompetanseforum Østfold m.fl.
Tidsperiode	2026-2027

2.7.4 Samordnet planlegging

Hvorfor og hvordan	• Samordne planlegging av energitilgang, digital infrastruktur, infrastruktur for grønn transport, testinfrastruktur/ testfasiliteter og øvrig fysisk infrastruktur for å støtte omstilling til sirkulær økonomi • Etablere og gjennomføre satsingen Sirkulære og digitale Østfold
Hvem	Kommunene, Østfold fylkeskommune, Partnerskap for næringsutvikling i Østfold
Tidsperiode	2027-2028

2.7.5 Måling og indikatorer

Hvorfor og hvordan	• Velge hensiktsmessig måte å måle sirkulær ressursutnyttelse • Få på plass løsning og metode for tilgang til ressursdata • Skape oppslutning om indikatorer og måling av sirkulær ressursutnyttelse
Hvem	NORSUS, NCCE, Smart Innovation Norway, fylkeskommuner, Telemarksforskning
Tidsperiode	2026-2027

2.7.6 Anskaffelser

Hvorfor og hvordan	• Bygge og dele kunnskap om bruk av anskaffelser for å fremme omlegging til sirkulær økonomi • Skape oppslutning om bruk av innovative anskaffelser
Hvem	Østfold fylkeskommune, partene i arbeidslivet, kommunene, Klima Østfold, Innovative anskaffelser/Leverandørutviklingsprogrammet
Tidsperiode	2026-2027

2.7.7/3.20.1 Videreutvikling av eksisterende interkommunale politiske råd og etablering av faglig arenaer for samarbeid på tvers av forvatningsnivåene, for løpende samarbeid på tvers av kommune- og landegrenser og gjennomføring og evaluering av de regionale planene.

Strategi 2.8: Økt bærekraftig produksjon og verdiskaping i landbruk og marine næringer

Strategien innebærer å:

- Utvikle verdikjedene og øke den bærekraftige produksjonen basert på fornybare naturressurser i fylket
- Styrke matberedskapen og selvforsyningsgraden i fylket
- Stimulere til utvikling og bruk av teknologi og løsninger for mer effektiv utnyttelse av ressursene
- Øke økologisk produksjon og forbedre jordhelsen
- Utvikle nye produkter, materialer og tjenester basert på fornybare ressurser
- Sikre kompetanseutvikling og rekruttering til blå og grønne næringer i fylket
- Styrke samarbeidet mellom forsknings- og utviklingssektoren og næringslivet
- Sikre sunn og trygg mat til Østfolds befolkning

2.8.1 Utvikle temastrategi for bioøkonomi

Hvorfor og hvordan

Bærekraftig bruk, utnyttelse og forvaltning av fornybare biologiske ressurser til mat, fôr, medisiner, energi, kjemikalier, papir, tekstiler og andre produkter er en nøkkel til regional verdiskaping. Dette er ressurser fra jord, skog, akvakultur og fiske, som er viktige faktorer for konkurransekraft og utvikling i nye og eksisterende virksomheter. Østfold har verdifulle fornybare naturressurser på land, i skogen og i havet.

Fiskeressursene er under press i våre havområder. Fylket har flere muligheter innen marine næringer. Her ligger det et potensial for bærekraftig produksjon, høsting og foredling av lavtrofiske organismer (dvs. arter lavt i næringskjeden).

Fornybare naturressurser er et knapphetsgode som må utnyttes effektivt. For å få til dette er det nødvendig å ta i bruk teknologi og infrastruktur som kan bidra til å forbedre produksjonsprosessene, øke effektiviteten og redusere kostnadene. Dette gjelder både utnyttelsesgraden i råstoffet og hvordan restprodukter brukes og utnyttes. Det må utvikles

	teknologi, produksjonsmetoder, tjenester og forretningsmodeller for bedre utnyttelse av ressursene. • Utvikle og formidle kunnskap om muligheter for utnyttelse av fornybare naturressurser i fylket • Kartlegge og oppdatere oversikt over ulike fornybare naturressurser (type og omfang) • Ta i bruk teknologi og løsninger for mer effektiv utnyttelse av ressursene • Utvikle nye produkter, materialer og tjenester basert på fornybare naturressurser • Tilrettelegge for økt markedsadgang og økte offentlig innkjøp av varer basert på fornybare ressurser fra lokale og regionale leverandører • Legge til rette for besøksforvaltning og reiseliv basert på naturopplevelser
Hvem	Østfold fylkeskommune , Det regionale partnerskap for landbruk, næringsaktører, kommuner og akademia
Tidsperiode	2026-2028

2.8.2 Iverksette temastrategi for mat

Hvorfor og hvordan	I Østfold har vi et rikt matmangfold og det produseres mat som omsettes i store deler av det norske markedet. Østfold kan dyrke alt som kan vokse i norsk jordsmonn. Gode vekstforhold og en kompetent næring gir mulighet for økt matproduksjon i fylket. Matproduksjonen er en næring med potensiale for utvikling og verdiskaping. Samtidig er matproduksjonen i fylket avgjørende for selvforsyning og beredskap, samt viktig for å sikre tilgang på trygg mat. • Jobbe for en bærekraftig matproduksjon som sikrer selvforsyning og tar hensyn til klima og miljø • Bidra til at befolkningen har tilgang til trygg, sunn og bærekraftig mat • Legge til rette for at de som produserer, foredler, formidler og serverer mat og drikke har aktuell kompetanse, og at det er god rekruttering til yrkene • Stimulere til en fremtidsrettet matproduksjon som gir bærekraftig verdiskaping
Hvem	Østfold fylkeskommune , Det regionale partnerskapet for landbruk, Norsk landbruksrådgivning, kommunale landbrukskontor, Guldkorn SA
Tidsperiode	2026-2030

2.8.3/3.10.6 Legge til rette for økt produksjon av energi og biogass i landbruket

Hvorfor og hvordan	Bioenergi og biogass er en viktig brikke i lokale energiløsninger og som naturlig del av klimasmart energimiks (kortreist energi) • mobilisere landbruket til å produsere og levere fossilfri energi • Avklare ramme og hindre for ○ økt produksjon av biogass og fjernvarme fra jordbruket ○ økt produksjonen av bioenergi fra skogbruket ○ økt produksjon av solenergi i landbruket
Hvem	Regionalt partnerskap for landbruket, Klimasmart landbruk, Biogass Oslofjord, Østfold fylkeskommune
Tidsperiode	2026-2029

2.8.4 Stimulere til næringsutvikling og kompetanseheving i landbruket

Hvorfor og hvordan	Øke verdiskapingen i landbruket gjennom næringsutvikling, kompetanseheving og rekruttering. Regionale tilretteleggingsmidler innrettes mot prosjekt som bidrar til: • å sikre rekruttering og kompetanseheving til de som har arbeidet sitt knyttet til landbruket • økt selvforsyningsgrad og beredskap gjennom økt matproduksjon og bedre ressursutnyttelse • nyskapende og mangfoldig matproduksjon • økt utvikling av tjenester og produkter basert på landbrukets ressurser (lokalmat, inn på tunet og landbruksbasert reiseliv) • utvikling og kompetanseheving innen klima, miljø, karbonbinding og jordhelse • å mobilisere landbruket til å produsere og levere fossilfri energi FORREGION-ordningen benyttes til å støtte forskningsprosjekter i landbruket innenfor de samme temaer.
Hvem	Regionalt partnerskap for landbruket, Klimasmart landbruk, Biogass Oslofjord, Østfold fylkeskommune
Tidsperiode	2026-2027

2.8.5/3.4.3 Agroøkologisk partnerskap

Strategi 2.9: Styrket og målrettet samarbeid i innovasjonssystemene for vekstkraftige bedrifter

Strategien innebærer å:

- Skape oppslutning om aktiviteter og tiltak for å fremme bærekraftig verdiskaping gjennom innovasjon og sirkulær og digital omstilling
- Skape bærekraftige arbeidsplasser gjennom nyskaping, entreprenørskap og omstilling
- Sikre rådgivning og etablererveiledning i hele fylket
- Aktiviteter og tiltak for å støtte vekstbedrifter som trenger risikokapital
- Styrke entreprenørskaps- og innovasjonskompetansen

2.9.1 Styrke regional innovasjonsevne og -kapasitet og skape flere arbeidsplasser med høyere verdiskaping

Hvorfor og hvordan	Østfold trenger arbeidsplasser med høyere verdiskaping. Det er knapphet på alle ressurser, inkludert næringsrettet kompetanse. • Legge til rette for innovative og kompetansekrevende vekstbedrifter • Støtte etablert industri i omstilling til mer innovasjon og digitalisering • Tilby kompetansemeglere for kobling til FoU- og kunnskapsmiljøer • Mobilisere til nasjonale og internasjonale virkemidler • Sikre godt koordinering mellom kompetanseleverandører og næringslivets behov
Hvem	Østfold fylkeskommune/Partnerskap for næringsutvikling i Østfold, Innovasjon Norge, Forskningsrådet, Siva, kommuner, næringsliv, akademia, næringsforeninger
Tidsperiode	2026-2029

2.9.2 Utpeke og utvikle regionale satsingsområder knyttet til nærings-, teknologi- eller kompetanseområder

Hvorfor og hvordan	Med behov for høyere verdiskaping per ansatt og overgangen til grønn økonomi og digitalisering er det behov for utvikling og innovasjon i næringslivet. • Utvikle kunnskapsgrunnlag og gjennomføre idélaber, workshops og samlinger relevant for utvikling av prioriterte satsingsområder • Mobilisere regionale aktører til nasjonale og internasjonale virkemidler • Etablere Regional Innovation Valley for Østfold (gjennom EUs program) • Delta på nasjonale satsingsområder relevant for Østfold
Hvem har ansvar	Østfold fylkeskommune/Partnerskap for næringsutvikling i Østfold, Innovasjon Norge, Klimapartnere Østfold, Kompetanseforum Østfold, Forskningsrådet, Siva, kommuner, næringsliv, innovasjonsselskaper, CCUS-nettverket, Cluster for Applied AI, NECIA Teknologiklynge, Norsk senter for sirkulær økonomi, Smart Energy Markets, DECOM-klyngen, Borg Plast-Net, Fredrikstad MedTech, Guldskorn, academia, næringsforeninger
Tidsperiode	2026-2028

2.9.3 Styrke næringsklynger og bedriftsnettverk

Hvorfor og hvordan	Næringsklynger og bedriftsnettverk har potensial for å styrke konkurranseevnen og innovasjonsevnen til bedrifter gjennom samarbeid og samhandling. Bedrifter i klynger og nettverk har ofte høyere innovasjonsgrad, bedre tilgang til kompetanse og større evne til å vokse, som igjen gir regional utvikling og styrker næringslivet i Østfold. • Sikre at næringsklynger og bedriftsnettverk skaper gode møteplasser og videreutvikle rollen som strategiske samarbeidsaktører og utviklingsarenaer for bedriftene i fylket. • Arrangere nettverksmøter og ulike former for arbeidsverksteder med deltagere fra næringsliv, academia og offentlige aktører på aktuelle samarbeidsområder og tema • Mobilisere til prosjekter som kan bidra til å få i gang flere digitale, sirkulær- og symbioseprosjekter gjennom bedriftsnettverk som kan bidra til det grønne skiftet
Hvem	Østfold fylkeskommune, Innovasjon Norge og næringsforeninger sammen med klyngene CCUS-nettverket, Cluster for Applied AI, NECIA Teknologiklynge, Norsk senter for sirkulær økonomi, Smart Energy Markets, DECOM-klyngen, Borg Plast-Net, Fredrikstad MedTech, Guldskorn samt kommuner, næringslivet for øvrig, innovasjonsselskaper, academia og kommuner
Tidsperiode	2026-2029

2.9.4 Legge til rette for nyskaping og entreprenørskap (bærekraftig verdiskaping)

Hvorfor og hvordan	Entreprenørskap er viktig for at økonomien skal utvikle seg, og for at det kan skapes nye arbeidsplasser med høy verdiskaping. Entreprenører som skaper virksomheter som vokser seg store, har størst betydning både for den økonomiske utviklingen og utvikling av nye arbeidsplasser. Entreprenørskap spiller også en viktig rolle for bærekraftig utvikling av samfunnet og næringslivet for nødvendig omstilling til det grønne skiftet. • Sikre at alle som ønsker å starte bedrift har et godt tilbud i hele Østfold gjennom Etablerertjenesten • Sikre at Siva-operatørene Næringshagen Østfold og inkubatoren i Smart Innovation Norway er gode tjenesteleverandører til gründere, oppstarts- og vekstbedrifter • Motivere flere kvinner til å starte egen virksomhet • Motivere flere innvandrere til å starte egen virksomhet • Legg til rette for aktiviteter og tiltak for å støtte bedrifter som trenger risikokapital
Hvem	Østfold fylkeskommune, Innovasjon Norge og Siva, Forskningsrådet, Smart Innovation Norway, Næringshagen Østfold, Høgskolen i Østfold, Fagskolen, Ungt Entreprenørskap, Etablerertjenesten i Østfold og andre innovasjonsselskaper
Tidsperiode	2026-2029

2.9.5 Økt tilgjengelighet og bruk av testfasiliteter

Hvorfor og hvordan	Testfasiliteter kan bidra til raskere industriell verdiskaping, mer innovasjon og grønn omstilling i industri og næringsliv. Det er kostbart for enkeltbedrifter å investere i nødvendig testutstyr på egenhånd. • Mobilisere til å øke bruken av eksisterende fasiliteter og utstyr gjennom å dele kunnskap og erfaringer om eksisterende, nasjonale test-sentra (Siva-katapulter med noder) og relevante virkemidler • Vurdere etablering av nye for å komplettere test-tilbudet til næringslivet ved å utrede behov, innretning, organisering og lokalisering av nye testfasiliteter • Vurdere forretningsmodeller og mobilisere til nasjonale finansieringsmuligheter for etablering og drift av testfasiliteter
Hvem	Østfold fylkeskommune og Siva, Innovasjon Norge, Forskningsrådet, CCUS-nettverket, Cluster for Applied AI, NECIA Teknologiklynge, Norsk senter for sirkulær økonomi, Smart Energy Markets, DECOM-klyngen, Borg Plast-Net, Fredrikstad MedTech, innovasjonsselskaper og relevant næringsliv for øvrig

2.9.5 Økt tilgjengelighet og bruk av testfasiliteter

Tidsperiode	2026-2029
--------------------	-----------

Regional plan for areal og mobilitet

Tema: Et oppdatert planverk

Strategi 3.1: Sikre et oppdatert og relevant planverk

Strategiene innebærer å:

- Gjennomgå arealplanene systematisk
- Oppdatere planer i tråd med dagens behov og krav
- Oppdatere planer for bedre utnyttelse av arealer som allerede er tatt i bruk
- Oppheve planer som ikke er relevante og tilbakeføre areal til grønne formål

3.1.1 Samarbeid om planvask i fylket	
Hvorfor og hvordan	Kommunene skal foreta en "planvask", dvs. en gjennomgang og revisjon av areal - og reguleringsplaner. Det er behov for veiledning og tilføring av ressurser for å gjennomføre dette i alle kommunene i Østfold. Et samarbeid om følgende punkter kan bidra til at arbeidet blir enklere å gjennomføre for den enkelte kommune: -Juridiske forhold: prosesskrav, erstatningsansvar mm -Vurderingskriterier -Kunnskapsgrunnlag -Søke økonomisk støtte til planvask -Deling av kunnskap og erfaringer -Samordning med arealregnskapet
Hvem	Østfold fylkeskommune, Statsforvalteren, kommunene i Østfold
Tidsperiode	2026-2029

Tema: Naturmangfold

Strategi 3.2: Bevare Østfoldnaturens egenart, styrke naturmangfoldet og minimere inngrep i natur

Strategi 3.3: Sikre naturen som leverandør av økosystemtjenester

Strategiene innebærer å:

- Følge opp Naturavtalen
- Jobbe i retning av arealnøytralitet og naturnøytralitet.
- Bevare alle plante- og dyrearter som naturlig lever i Østfold, økologiske funksjonsområder og naturens økologisk tjenester
- Styrke arter, naturtyper og økologiske funksjonsområder av nasjonal og regional forvaltningsinteresse
- Forbedre naturens evne til karbonlagring og opptak
- Bevare og styrke viktige faunapassasjer og naturkorridorer
- Ivareta landskapsmangfold, med ekstra oppmerksomhet på raviner, våtmark og kystsone, artsrike kulturlandskap, og andre viktige landskap som er sårbare for inngrep
- Skjømte, tilbakeføre og restaurere naturområder av særlig biologisk verdi
- Sikre skog, jordbruksmark, våtmarksområder, tareskoger og ålegrasenger som er viktige for karbonbinding
- Vektlegge naturens økosystemtjenester, som er hva naturen gir oss. Dette kan være naturtypers evne til fordrøyning for å forebygge skogbrann, flom og skred
- Etablere vegetasjon tilpasset pollinerende insekter
- Hindre spredning av fremmede arter
- Utvikle verktøy for økosystemtilnærming og verdisetting av natur
- Oppdatere og tilgjengeliggjøre kunnskap for forvaltningen lokalt og regionalt
- Utvikle og videreutvikle arealregnskap, naturregnskap og arealnøytralitet som virkemidler
- Fremme bolig-/næringsområder som bidrar til styrket naturmangfold, for eksempel styrking av blå-grønne strukturer, bruk av stedegne arter og tilrettelegging for pollinatorer.

3.2.1/3.3.1 Samarbeide om iverksetting av naturavtalen i Østfold: bevare og restaurere mer natur i Østfold

Hvorfor og hvordan

Fylkeskommunen tar initiativ til utvikling av kompetanse og virkemidler hvor målet er å jobbe i retning av arealnøytralitet og naturnøytralitet som metode, når kommunens arealplaner skal rulleres.

- Gjennomføring av tiltak 3.1.1 om planvask ligger til grunn for tiltak 3.1.2. I tillegg utvikles samarbeid om følgende:
- Kunnskapsinnhenting og deling

	• Utvikling av metode og verktøy for etablering av restaureringsfond og restaurering av ulike naturtyper • Kunnskapsdeling i lokalt restaureringsarbeid • Utvelgelse av aktuelle arealer og testområder for restaurering for økt biologisk verdi i typiske naturtyper i Østfold. • Iverksetting av forsøksordning for frivillig vern av Østfoldnatur, tilsvarende som verne-ordningen for barskog. • Kartlegging: Vurdere behov for ytterligere kartlegging, eksempelvis av karbonrike arealer, arealer hvor det tidligere var myr • Stille krav til staten om et tydelig grunnlag for gjennomføring av Naturavtalen: gjennom felles prosesser, veiledere, økonomisk støtte til piloter, juridisk bistand.
Hvem	Østfold fylkeskommune og kommunene, Statsforvalteren
Tidsperiode	2025 Utvikling av metode og verktøy for iverksetting av regional plan 2026-2029

3.2.2/3.3.2 Forsterke naturtiltak ved vei

Hvorfor og hvordan	Veinettet i Østfold er stort og mangfoldig. I tillegg til veinettets primærfunksjon er det også fylkets største blomstereng. Veinettet skaper samtidig barrierer for fisk og annet dyreliv. Handlingen innebærer: • Det lages felles kommunale-fylkeskommunale retningslinjer for skjøtsel, inkl. revisjon av driftskontrakter, utsatt kantslått, avvikle bruk av kjemiske plantevernmidler. Etterarbeid, tilsåing med insektvennlig frø. • Samordning på tvers av fag og forvaltningsnivåer • Utbedre vandringshindre for sjørørret og annet mangfold under/inntil veger. • Planlegge, etablere og vedlikeholde faunapassasjer.
Hvem	Østfold fylkeskommune, Kommunene og Statens vegvesen
Tidsperiode	Er igangsatt

3.2.3/3.3.3 Evaluering av tema- og kommunedelplaner for naturmangfold

Hvorfor og hvordan	Vurdere behovet for å kartlegge grad av måloppnåelse og derigjennom samle kunnskap om hva som er suksessfaktorene ved slike styringsdokumenter for
---------------------------	--

	kommunene. Sammenfatte og formidle anbefalinger til alle kommunene. Det etableres en felles arbeidsgruppe med kommunene.
Hvem	Østfold fylkeskommune, Kommunene og Statsforvalteren
Tidsperiode	2029

3.2.4/3.3.4 Følge opp arbeidet med ytterligere frivillig vern av skog

Hvorfor og hvordan	Følge opp arbeidet med supplerende vern og stimulere til ytterligere frivillig vern av skog. Motivere kommuner og grunneiere til å se muligheter ved vern. Vi har som mål å verne minimum 10 % av alle typer skog i Østfold, i tråd med nasjonale målsettinger.
Hvem har ansvar	Statsforvalteren, Kommunene og Østfold fylkeskommune
Tidsperiode	2026-2029

3.2.5/3.3.5 Samarbeide om en veileder for å ivareta naturhensyn i eiendomsutvikling – og forvaltning av offentlige bygg og eiendommer

Hvorfor og hvordan	Vurdere behovet for å utarbeide en veileder for tiltak for mer naturhensyn og økt naturmangfold, ved bygg og omkringliggende arealer. Kravspesifikasjon for nye prosjekter, for ivaretagelse av naturmangfold, innarbeides.
Hvem	Østfold fylkeskommune og kommunene
Tidsperiode	2029

3.2.6/3.3.6 Oppdatere avgrensning av Fjella-landskapet

Hvorfor og hvordan	Oppdatere avgrensning av Fjella-landskapet fra regional vindkraft plan fra 2012, som er tatt inn på plankartet i regional plan for Areal og mobilitet. Avgrensningen skal avklare hva som er regionalt viktige, sammenhengende rekreasjons-/landskaps- og naturarealer.
---------------------------	---

Hvem	Østfold fylkeskommune, Indre Østfold kommunene, Marker kommune, Rakkestad kommune, Aremark kommune og Halden kommune, Statsforvalteren
Tidsperiode	2026-2027

Tema: Landbruk

Strategi 3.4: Vern av dyrka og dyrkbar mark går foran utbygging

Strategi 3.5: Ivareta utmarksområders biologiske mangfold og produksjonsgrunnlag

Strategiene innebærer å:

- Fortette og transformere byggeområder framfor å ta i bruk nye arealer til utbygging
- Prioritere vern av dyrket mark og unngå at dyrket mark går ut av bruk.
- Begrense tap av naturmangfold ved nydyrking
- Legge til rette for urbant og bynært jordbruk, også der det ikke er grunnlag for ordinær landbruksproduksjon
- Ivareta produktive skogarealer, viktige beitearealer og andre utmarksområder med produksjonsverdi
- Ivareta gammelskog, naturskog og kulturlandskap
- Ivareta karbonbindende arealer som myr, skog og beitemark
- Gjennomføre klimatiltak i jordbruket som også bidrar positivt på jordhelsen
- Styrke arbeidet med utvikling av god jordhelse

3.4.1/3.5.1 Samarbeid i Regionalt partnerskap for landbruk for å bevare dyrka/dyrkbar jord, øke matproduksjonen, karbonbinding og god jordhelse, samt redusere avrenning og erosjon

Hvorfor og hvordan	Samarbeidet må drøfte løsninger for følgende tema: • Unngå oppsplitting og omdisponering av dyrket og dyrkbar mark • Begrense den negative innvirkningen drift og vedlikehold av fylkesveier har for jord- og skogbruksnæringen • Bidra til at det produseres mat på dyrkbar jord, slik at jorda ikke ligger brakk • Styrke kompetanse og forskning innen agronomisk praksis som øker jordas evne til å binde karbon
---------------------------	--

	• Bidra til at potensialet for karbonbinding (i vegetasjon og i bakken) i skogbruket utnyttes • Stimulere til utvikling av nye teknologier for karbonlagring i jord og skog, herunder f.eks. biokull • Stimulere til prosjekter som fremmer arbeidet med jordhelse, f.eks. biokull og regenerativt jordbruk • Bidra til videre utviklingen av arbeidet med god jordhelse og bruke Kalnes naturbruksskole som godt eksempel og case i dette arbeidet. • Mobilisere til prosjekter som bidrar til nye metoder for redusert avrenning • Kompetanseheving og -formidling. Bruke Kalnes naturbruksskole i arbeidet med å synliggjøre og formidle gode miljøtiltak og effekten av disse • Finne løsninger for å hindre avrenning til vann og vassdrag, spesielt Oslofjorden • Utvikle nye dyrkingsmåter som reduserer erosjon • Bruke eller utvikle «sorter» som tåler variasjon i værforandringer? • Styrke utviklingen av arbeidet med jordhelse • Bidra til utvikling og kunnskap for å redusere avrenning og utslipp fra landbruket • Utvikle og ta i bruk ny teknologi og videre utvikling av presisjonslandbruk • Legge til rette for urbant landbruk i Østfolds byer Stimulere til erfaringsutveksling og informasjonstiltak for å fremme urbant landbruk
Hvem	Østfold fylkeskommune og Det regionale partnerskapet for landbruk
Tidsperiode	2026-2029

3.4.2/3.5.2 Redusere klimagassutslipp fra landbruket	
Hvorfor og hvordan	• Utfasing av fossil energi i landbruket - vise gode eksempler på bruk av alternativer til fossil energi • Fremme god agronomi som middel for å redusere klimagassutslipp per produserte enhet
Hvem	Østfold fylkeskommune, Klimasmart Landbruk i Østfold, Det regionale partnerskapet for landbruk
Tidsperiode	2026-2029

3.4.3/2.8.5 Agroøkologisk partnerskap	
Hvorfor og hvordan	• Delta i EU-partnerskap for agroøkologi

	- Partnerskapet skal jobbe med tiltak som gir mer mat med mindre miljøbelastning. - Arbeidet skal bidra til å nå mål og strategier for å utvikle landbruksnæringen i Østfold og arbeidet i Klimasmart landbruk. - Prosjektet kan inngå som en del av fylkeskommunens ordinære arbeid og bidra til å løse politiske oppdrag både innenfor landbruk, og knyttet til internasjonalt samarbeid. Forventes avslutning i 2034.
Hvem	Østfold fylkeskommune
Tidsperiode	2026-2029

Tema: Kystsone, sjø og vassdrag

Strategi 3.6: Styrke allmenne interesser i sjø, vassdrag og strandsone

Strategien innebærer å:

- Sikre natur- og kulturmiljø, friluftsliv, landskap og kystkultur i sjø, vassdrag og strandsone
- Sikre god vannkvalitet og godt vannmiljø
- Sikre eksisterende arealer til havner, farleder, kabler og annen infrastruktur
- Prioritere næringsarealer i og langs sjø og vassdrag til sjø- og vassdragsrelaterte næringer
- Unngå utbygging i den funksjonelle strandsonen og mudring og utfylling i sjø
- Samarbeide om helhetlig forvaltning av Oslofjorden på tvers av kommune- og fylkesgrenser
- Sikre at fysiske tiltak, herunder fritids-, bolig- og næringsformål, tar hensyn til sammenhengende naturområder og viktige friluftslivsområder og- ferdselsårer
- Sikre at forvaltning av arealer til fritidsbolig gjøres skånsomt gjennom arealøkonomisering, og at det tas hensyn til landskap, natur og klima i planlegging og utbygging

3.6.1 Forbedre kunnskapsgrunnlaget for marine næringer

Hvorfor og hvordan	Utarbeide egnethetskart og / eller sjekkliste for akvakultur og næringer i sjø i kommunene, som underlag for videre arbeid med målet om å legge til rette for marin næringsvirksomhet i kommunene.
Hvem	Østfold fylkeskommune, Østfoldkommuner med kystlinje; Halden, Sarpsborg, Fredrikstad, Hvaler, Råde og Moss
Tidsperiode	Pågående arbeid. Ferdigstilles 2026

3.6.2 Delta i kystsonenettverket og samarbeide om kunnskap, erfaringsutveksling og initiere nye prosjekter for styrking av allmennhetens interesser langs Oslofjorden

Hvorfor og hvordan	Delta i samarbeid med kommunene langs Oslofjorden om å forbedre allmennhetens tilgang til strandsonen i indre Oslofjord. -øke kunnskap -fremme erfaringsutveksling -mål om å øke andelen tilgjengelig areal fra 30% -samarbeide om verktøy, veiledning og praksis i plan- og byggesaksbehandlingen -vurdere behov for samarbeid juridisk og økonomisk for å rydde opp i ulovligheter i strandsonen
Hvem har ansvar	Akershusfylkeskommune og Miljødirektoratet, Østfold fylkeskommune, fylkene og 26 kommuner langs indre Oslofjord
Tidsperiode	Pågående. 2026-2029

3.6.3 Utarbeide veileder for kartlegging av funksjonell strandsone og fastsetting av alternativ byggegrense langs sjøen

Hvorfor og hvordan	Det utarbeides en veileder for hvordan funksjonell strandsone langs sjøen kan kartlegges, og hvordan en slik kartlegging kan legges til grunn for arealbruksavveininger og fastsetting av alternativ byggegrense langs sjøen.
Hvem har ansvar	Østfold fylkeskommune, kommunene langs Oslofjorden og Statsforvalteren

Tidsperiode	2028
--------------------	------

Tema: Kulturminner og kulturmiljø

Strategi 3.7: Bevare og bruke kulturminner og kulturmiljøer/-landskap som ressurs

Strategien innebærer å:

- Bevare, integrere og bruke, på en bærekraftig måte, et mangfold av kulturminner og kulturmiljøer/-landskap i verdiskaping og fremheve kulturminner som en ressurs i stedsutviklingen
- Sikre kulturminnenes egenverdi som kilde til fortidig liv, samfunnsutvikling og materiell kultur
- Styrke fylkeskommunens rådgivnings- og veiledningsansvar innenfor kulturarv.
- Styrke formidling og kunnskap om kulturminner og kulturmiljøers/-landskapers verdi
- Øke bevisstheten om bevaring av kulturminner og kulturmiljøer/-landskap som viktig element i sirkulærøkonomi og ressurseffektivitet.
- Styrke samspillet mellom et levende kulturliv og kulturminner, for å sikre bevaring, utvikling og tilgjengeliggjøring av kulturarven
- Tilgjengeliggjøre flere kulturminner og kulturmiljøer/-landskap for flest mulig.
- Synliggjøre kulturminner og kulturmiljøers/-landskaps betydning for verdiskaping,
- Samarbeide tverrfaglig for å aktualisere kulturminner; som med folkehelse, friluftsliv, reiseliv, næringsliv, planlegging, eiendomsutvikling, undervisning m.fl.
- Sikre godt samspill mellom utbyggingsprosjekter og gammel bebyggelse og kulturmiljøer/-landskap
- Formidle kulturminner og kulturmiljøers/-landskaps verdi og at de inngår i en økonomisk, miljømessig, sosial og kulturell verdiskaping.
- Løfte fram at verneverdige bygningsmiljøer innebærer verdiskaping og øker bomiljøers økonomiske verdi. (Europa Nostra 2015)

3.7.1 Oppdatere regionale og nasjonale temakart i regional areal- og mobilitetsplan	
Hvorfor og hvordan	• Oppdatere temakart for landskap med regional verneverdi • Oppdatere og revidere regionale og nasjonale temakart, oversikter og databaser.
Hvem	Østfold fylkeskommune, Kommunene, Statsforvalteren
Tidsperiode	2026-2027

3.7.2 KIK-satsning (Kulturminner i kommunene)

Hvorfor og hvordan	• Videreføre KIK-satsing. Styrke dialog med kommunene og øke kommunenes kompetanse på kulturarvfeltet. • Veiledning og dialog med kommunene. • Bistå ved utarbeidelse av Kulturmiljøplaner • Utvikle nettsider og bidra til kursvirksomhet
Hvem	Østfold fylkeskommune, Buskerud fylkeskommune, Akershus fylkeskommune, Riksantikvaren, Kommunene og frivilligheten
Tidsperiode	Pågående. 2025-2029

3.7.3 Bidra til videreutvikling av bygningsvern-senter

Hvorfor og hvordan	Videreutvikle bygningsvern-senteret (åpnet 2025), som en institusjon som arbeider med bevaring og vedlikehold av historiske bygninger, med følgende oppgaver: • Rådgivning til eiere av verneverdige bygninger • Videreføre Samarbeidsprosjekt mellom forvaltning og frivillige organisasjoner. • Rådgivning om ENØK-tiltak i verneverdige bygg • Bidra til kompetanseheving om antikvarisk istandsetting og vedlikehold hos håndverkere og håndverksbedrifter. • Øke kompetanse vedr klimatilak for verneverdige bygninger • Informasjon og opplæring vedrørende tradisjonshåndverk på videregående skoler og fagskoler. • Stimulere til gjenbruk av bygningsdeler • Utvikle nettsider
Hvem	Østfold fylkeskommune, Fortidsminneforeningen, kommunene, museene, skolene, håndverkere / håndverkerbedrifter, produsenter
Tidsperiode	2026-2028

3.7.4 Styrke arbeidet med tilrettelegging av og formidling om arkeologiske kulturminner til private og offentlige myndigheter

Hvorfor og hvordan	- Kulturminner: skjøtsel, tilrettelegging, skilting og annen formidling i felt. Digital formidling (SoMe, nettsider etc.) - Utarbeide veilednings- og informasjonsmateriell. - Lage/delta på arrangementer for publikum som formidler kulturarven.
Hvem	Østfold fylkeskommune, private og offentlige myndigheter
Tidsperiode	Kontinuerlig

3.7.5 Videreutvikle Pilgrimsleden, Gjellestadskipet og Solbergstårnet som kulturminner/-miljøer og destinasjoner

Hvorfor og hvordan	Prioritere vedlikehold, videreutvikling og formidling av Pilgrimsleden og Solbergstårnet, og utvikle Gjellestad som formidlingsarena og mulig verdensarv.
Hvem	Østfold fylkeskommune, kommunene, Nasjonalt og regionalt pilegrimssenter, Riksantikvaren /staten, Kulturhistorisk museum, Østfoldmuseene, Statens vegvesen, næringsliv, kommunene, reiselivsbransjen/turisme, frivillige.
Tidsperiode	Pågående. 2026-2029

3.7.6/1.6.2 Styrke forståelsen av dagens samfunnsforhold ved økt involvering i formidling av historie og lokalkunnskap

Tiltaket er det samme som tiltak 1.6.2 i plan for Livskvalitet, deltakelse og likeverd

Tema: Friluftsliv, idrett og fysisk aktivitet

Strategi 3.8: Legge til rette for økt fysisk aktivitet i hverdagen

Strategien innebærer å:

- Utvikle og tilrettelegge for aktivitets- og helsefremmende nærmiljøer med varierte aktivitetsmuligheter
- Sikre at alle har tilgang til uavhengig av funksjonsevne og livssituasjon
- Lokalisere og utvikle anlegg for idrett og fysisk aktivitet som begrenser miljøbelastning og transportbehov
- Stimulere til sambruk og flerbruk av anlegg og aktivitetsområder
- Ivareta sammenhengende friluftslivsområder og ferdselsårer
- Legge til rette for at flere kan gå og sykle til daglige gjøremål

3.8.1/1.9.1 Arbeid med tilrettelegging for friluftslivet og aktivitet	
Hvorfor og hvordan	Etablere sektorovergripende nettverk for erfaringsutveksling og deling av kunnskap om tilrettelegging av friluftsliv og aktivitet som bl.a. innebærer: • løsninger for tilrettelegging • metoder for medvirkning • kunnskapsinnhenting med mål om treffsikre beslutninger • synliggjøre og legge til rette for bruk av støtteordninger Dette vil gi flere aktører mulighet til å drive god tilrettelegging.
Hvem	Østfold fylkeskommune, kommuner, frivillige organisasjoner, næringsliv, NAV
Tidsperiode	2026 og løpende

3.8.2 Samarbeid for bærekraftig utvikling og lokalisering av idretts-, aktivitets- og nærmiljøarenaer	
Hvorfor og hvordan	Tiltaket dreier seg om å styrke det regionale samarbeidet for å dele kunnskap om lokalisering av anlegg som bidrar til økt fysisk aktivitet. Dette gjelder anlegg for idrett, egenorganisert aktivitet og friluftsliv. Miljømessig bærekraftige skal være førende for løsningene gjennom gjenbruk av lokaler og lokalisering som bidrar til bruk av sykkel og gange.
Hvem	Østfold fylkeskommune, kommuner, kulturdepartementet, organisasjoner, private eiere av anlegg, Grønn byggallianse

Tidsperiode	2026 og løpende
--------------------	-----------------

3.8.3 Ta initiativ til statlig sikring av flere viktige friluftsområder i Østfold	
Hvorfor og hvordan	Målet er å sikre flere viktige friluftsområder og forvalte dem på en måte som gjør dem tilgjengelige for allmennheten. Byvekst og fortetting setter press på viktige arealer. Fylkeskommunen viderefører og forsterker arbeidet sammen med kommunene om å etablere flere viktige regionale friluftsområder
Hvem	Østfold fylkeskommune , kommunene og Miljødirektoratet
Tidsperiode	Kontinuerlig

Tema: Masseforvaltning og geologiske ressurser

Strategi 3.9: Fremme helhetlig og sirkulær masseforvaltning på tvers av geografiske grenser og forvaltningsnivå

Strategien innebærer å:

- strategien må leses sammen med Strategi 2.8 og 2.9 i Kompetanse og verdiskaping
- samarbeide om et regelverk som legger til rette for mer samfunnsnyttig ressursforvaltning
- etablere og drifte en oversikt over massebehov og -overskudd
- skaffe oversikt over og forvalte forekomster av geologiske ressurser i et langsiktig perspektiv
- sikre rett kvalitet til rett bruk
- satse på gjenbruk og gjenvinning, for å redusere behovet for uttak, deponering og transport
- lokalisere, avsette arealer og stimulere til anlegg for massehåndtering
- utvikle et velfungerende marked for masser

3.9.1 Kartlegge geologiske ressurser og eksisterende og nye mottaksområder.

Hvorfor og hvordan	Bruke ressursene på en mest mulig samfunnsnyttig måte. Vurdere å: - Etablere en pilot om masseforvaltning i (del)regioner som går ut på å lokalisere egnede arealer for massehåndtering og prioritere framtidige masseuttak - Beskrive og dele kunnskap om hvordan sikre økonomi til tilbakeføring av masseuttak etter endt uttak. Forholdet mellom økonomisk sikkerhetsstillelse, gjennom bruk av driftsplan, reguleringsbestemmelser og etappevis tilbakeføring står sentralt.
Hvem	Østfold fylkeskommune , kommunene, Direktoratet for mineralforvaltning, Statsforvalter, Næringene
Tidsperiode	2029

3.9.2 Samarbeide om utvikling av ressursregnskap

Hvorfor og hvordan	Sikre at overskuddsmasser behandles som en verdifull ressurs i stedet for avfall. Dette inkluderer stein, betong og asfalt. Massene gjenbrukes i og mellom prosjekter, noe som reduserer behovet for deponi og transport Vurdere å: - Etablere og drifte en oversikt over massebehov og -overskudd - Videreutvikle ressursregnskap for byggeråstoff - Etablering en samarbeidsarena hvor ulike aktører kan utveksle erfaringer og finne løsninger for bærekraftig massehåndtering
Hvem	Fylkeskommunene rundt Oslo på tvers av fylkesgrenser
Tidsperiode	2029

3.9.3 Stimulere til økt gjenbruk og gjenvinning av masser

Hvorfor og hvordan	- Videreutvikle veiledning om masseforvaltning og stimulere til økt gjenbruk og gjenvinning
Hvem	Østfold fylkeskommune , kommunene, Statsforvalter, Direktoratet for mineralforvaltning, næringene, Statens vegvesen, Bane NOR SF, Miljødirektoratet, NGU

Tidsperiode	2028
--------------------	------

Tema: Energi og grønn omstilling

Strategi 3.10: Fremme overgang fra fossil til fornybar energi

Strategien må leses sammen med Strategi 2.6 i Kompetanse og verdiskaping

Strategien innebærer:

- Bedre utnyttelse av allerede tilgjengelig energi, hindre sløsing og redusere forbruket
- Økt produksjon av fossilfri energi som biogass, ved, strøm osv.
- Fase ut fossil energi
- Utforske nye løsninger som bedrer tilgangen på fornybar energi
- Etablere og effektivt utnytte sammenhengende infrastruktur for fossilfri og avfallsbasert energi, som
 - kraftnett,
 - fjernvarmerør
 - fyll- og ladeinfrastruktur
- Samordne aktører på tvers av sektorer og forvaltningsnivå i energiplanleggingen

3.10.1/2.6.1 Styrke den regionale samordningen, veiledningen og pådriverrollen i energispørsmål

3.10.2/2.6.2 Samordne behovet og regionale prioriteringer for effektiv og rask utbygging av energiinfrastruktur

3.10.3/2.6.3 Tilrettelegging for klima- og energiomstilling i industrien

3.10.4 /2.6.4 Sikre rammevilkår for energiomstilling

3.10.5 Tilrettelegge for fylle- og ladeinfrastruktur

Hvorfor og hvordan	Tilrettelegge for etablering av lade- og fylleinfrastruktur for hydrogen og biogass for tyngre kjøretøy.
Hvem	Østfold fylkeskommune og kommunene, Biogass-Oslofjord og Østlandssamarbeidet
Tidsperiode	2025-2028

3.10.6 /2.8.3 Legge til rette for økt produksjon av bioenergi og biogass i landbruket

Tema: Hovedstruktur for mobilitet

Strategi 3.12: Videreutvikle en klimavennlig, attraktiv og trafikksikker hovedstruktur for mobilitet

Strategien innebærer å:

- videreutvikle en mobilitetsstruktur som bygger opp under regionale knutepunkt
 - la kollektivtransporten ta de store reisestrømmene i og mellom byer og tettsteder
 - legge til rette for effektive og trafikksikre overganger mellom ulike transportmidler
 - bidra til samordnet og stedtilpasset parkeringspolitikk som fremmer grønn mobilitet
 - legge vekt på sosialt og økonomiske utjevnende, helsefremmende og universelt utformede løsninger
- sørge for at trafikksikkerhet er førende i planlegging, bygging og drift av infrastruktur
- ha et drifts- og vedlikeholdsnivå som bidrar til at alle offentlige veier kan oppfylle sin transportfunksjon

- ta vare på det vi har, utbedre der vi kan, bygge nytt der vi må
- utnytte kapasiteten i eksisterende infrastruktur og transporttilbud
- redusere vedlikeholdsetterslepet på vei

3.12.1 Følge opp Nasjonal tiltaksplan for trafiksikkerhet på vei

Hvorfor og hvordan	Nasjonal tiltaksplan for trafiksikkerhet på vei inneholder mål og tiltak som er sentrale for å forbedre sikkerheten for alle trafikanter, inkludert syklende, gående og kollektivreisende. Ved å følge opp planen på regionalt nivå, tilpasses tiltakene lokale behov. Dette styrker arbeidet med trafiksikkerhet og attraktiviteten til bærekraftige transportformer i Østfold.
Hvem	Statens vegvesen , Østfold fylkeskommune, kommunene, andre
Tidsperiode	Løpende

3.12.2 Sertifisere flere kommuner som trafiksikre kommuner

Hvorfor og hvordan	Kommuner som er sertifisert som trafiksikre bidrar til økt bevissthet, færre ulykker, økt trygghet og trivsel, bedre folkehelse, økonomiske besparelser, og oppfyllelse av regionale og nasjonale mål. Dette gjør regionen tryggere, mer bærekraftig og attraktiv for innbyggere og besøkende.
Hvem	Østfold fylkeskommune, kommunene
Tidsperiode	2026-2029

3.12.3 Systematisk kartlegging av ulykkespunkt - og strekninger på vei

Hvorfor og hvordan	Systematisk kartlegging av ulykkespunkt og -strekninger gir konkret informasjon om hvor tiltak er mest nødvendig. Med denne oversikten kan veieierne prioritere ressursene der risikoen er størst, slik at antall ulykker og alvorlige skader reduseres. Det bidrar også til mer målrettede og kostnadseffektive trafiksikkerhetstiltak, som forbedrer tryggheten og kvaliteten på transportnettet i hele regionen
---------------------------	--

Hvem	Kommuner, Østfold fylkeskommune og Statens vegvesen
Tidsperiode	2026-2029

3.12.4 Iverksette adferdsendrende tiltak for å øke befolkningens bevissthet om trygg kjøreatferd

Hvorfor og hvordan	Dette bidrar til å redusere trafikkulykker ved å øke befolkningens bevissthet om trygg kjøreatferd. Slike tiltak kan endre risikofylt adferd, som for høy fart, manglende bruk av bilbelte, rus og fremmer en tryggere trafikkultur. Økt trafikk sikkerhet reduserer ikke bare personskader og dødsfall, men reduserer også samfunnets kostnader knyttet til trafikkulykker
Hvem	Kommuner, Østfold fylkeskommune og Statens vegvesen
Tidsperiode	2026-2029

3.12.5 Arbeide mot nasjonale myndigheter for å oppnå en helhetlig og forpliktende plan for å redusere vedlikeholdsetterslepet. Fokus bør være på vei - og bruvedlikehold, modernisering og klimatilpasning av infrastrukturen.

Hvorfor og hvordan	Arbeid mot nasjonale myndigheter for vedlikehold, modernisering og klimatilpasning av infrastruktur skal sikre at regionen får ressurser og støtte til å håndtere dagens og fremtidens utfordringer. Økt fokus på vedlikehold forhindrer forfall, modernisering tilpasser infrastrukturen til nye behov, og klimatilpasning gjør den robust mot ekstremvær. Samlet gir dette en tryggere, mer effektiv og bærekraftig infrastruktur som underbygger lokalmiljø og økonomisk utvikling i regionen.
Hvem	Østfold Fylkeskommune, kommuner og andre interesseorganisasjoner
Tidsperiode	2026-2029

3.12.6 Ta i bruk ny teknologi med sikte på å redusere og begrense den negative utviklingen i vedlikeholdsetterslepet og modernisere veinettet

Hvorfor og hvordan	Bruk av ny teknologi i veivedlikehold kan bidra til å redusere vedlikeholdsetterslep ved å oppdage skader tidlig. Det kan også øke effektiviteten og gjøre vedlikeholdsarbeidet mer miljøvennlig. Ved å ta i bruk teknologi på riktig måte kan man forbedre trafiksikkerhet og forberede veinettet for fremtidige behov.
Hvem	Kommunene, Østfold fylkeskommune og Statens vegvesen
Tidsperiode	2026-2029

3.12.7 Utarbeide et kunnskapsgrunnlag om veienes tilstand og funksjon, og arbeide for at forvaltningen av veinettet er i tråd med dette

Hvorfor og hvordan	I Norge, og mange andre land, klassifiseres veier etter funksjon for å bestemme hvordan de skal planlegges, bygges og vedlikeholdes. Klassene hjelper med å definere hvilke typer trafikk de skal håndtere, og hvor viktig de er for transportinfrastrukturen. Alle offentlig veier har en transportfunksjon de skal oppfylle. Riktig fremkommelighet og standard på veien er vesentlig, dette for å sikre riktig ressursbruk ut fra funksjonen veien skal betjene.
Hvem	Statens vegvesen, Østfold fylkeskommune og kommunene
Tidsperiode	2026-2027

3.12.8 Utnytte ledig kapasitet på Østre og Vestre linje for å få flere til å reise med tog mellom Østfoldbyene, og vurdere muligheten for å styrke togtilbudet.

Hvorfor og hvordan	Jernbanen har internt i Østfold mye ledig kapasitet. Ledig kapasitet på Østre og Vestre linje bør utnyttes slik at tog kan være et alternativ for flere.
Hvem har ansvar	Tilbydere av kollektivtjenester, Jernbanedirektoratet, Banenor, Østfold fylkeskommune
Tidsperiode	2026-2028

3.12.9 Øke kunnskapen om universell utforming og arbeide for et transportnett som er tilgjengelig for alle

Hvorfor og hvordan	Kompetansehevingstiltak for å øke kunnskapen om universell utforming sikrer at infrastruktur og tjenester blir tilgjengelige for alle, inkludert personer med nedsatt funksjonsevne. Økt kunnskap bidrar til bedre planlegging og gjennomføring av tiltak som fremmer likestilling, øker samfunnsdeltakelsen og skaper mer inkluderende omgivelser. Dette styrker regionens bærekraft, sosial rettferdighet og attraktivitet for innbyggere og besøkende.
Hvem	Østfold fylkeskommune, Kommunene, bypakkesamarbeid, Statens vegvesen, Banenor
Tidsperiode	2026-2029

3.12.10 Der det er hensiktsmessig eller gjennomførbart, samordne store samferdselsprosjekt som påvirker kommunenes by- og tettstedsutvikling på tvers av sektoransvar

Hvorfor og hvordan	Samordning av store samferdselsprosjekter som påvirker kommunenes by- og tettstedsutvikling på tvers av sektoransvar sikrer helhetlig planlegging og bedre ressursutnyttelse. Dette reduserer konflikter mellom sektorer, fremmer bærekraftige løsninger, og sørger for at samferdselsprosjektene støtter opp om ønsket utvikling av byer og tettsteder. En slik tilnærming bidrar til økt mobilitet, reduserte miljøkonsekvenser og en mer sammenhengende og funksjonell region
Hvem	Staten Østfold Fylkeskommune, kommunene, Statens vegvesen, Banenor, Jernbanedirektoratet
Tidsperiode	2026-2029

Tema: Godstransport og terminalstruktur

Strategi 3.13: Videreutvikle et effektivt, klima- og miljøvennlig system for gods- og varetransport

- Utvikle bærekraftige terminaler
 - Trafikksikkerhet og arbeidsmiljø for sjåfører (som truck stops, døgnhvileplasser og universell utforming)
 - Gjøre multimodal og miljøvennlig godstransport mer tilgjengelig og attraktiv å bruke for næringslivet i Østfold
 - Utvikle bærekraftig distribusjon i byområdene
- Trafikksikkerhet og arbeidsmiljø for sjåfører
 - Sikre muligheter for effektiv fremkommelighet og lossing
 - Fossilfrie og effektive transportløsninger
 - Planlegge og bygge ut tilstrekkelig lade- og fylleinfrastruktur for fossilfrie drivstoff
- Effektiv saksbehandling
 - Tilstrekkelig dekning i Østfold
 - Se i sammenheng med døgnhvileplasser i forbindelse med godsknutepunkt/terminaler

3.13.1 Fremme utviklingen av en effektiv og bærekraftig godstransport på jernbane i Østfold

Hvorfor og hvordan	Koordinere fylkets påvirkningsarbeid mot nasjonale myndigheter for å utvide og utnytte den ledige kapasiteten på Østfoldbanen, for å støtte regional verdiskaping og redusere miljøbelastningen fra tungtransport
Hvem	Østfold fylkeskommune, kommuner, jernbaneaktørene
Tidsperiode	2026-2028

3.13.2 Gjenåpne Østre linje for godstransport i rutetrafikk

Hvorfor og hvordan	Tiltaket skal medføre at gods kan fremføres med jernbane på Østre linje i rutetrafikk. Det kan i dag fremføres gods på Østre linje, men kun i avvikssituasjoner. Åpning for godstransport i rutetrafikk på Østre linje vil øke både kapasiteten for gods og robustheten i jernbanetransporten.
---------------------------	--

Hvem	Jernbanedirektoratet, Østfold fylkeskommune og aktørene i jernbanesektoren
Tidsperiode	2026-2028

3.13.3 Fremme viktige farledstiltak for å legge til rette for økt bruk av vannveiene til godstransport

Hvorfor og hvordan	Det er flere farleder som i dag begrenser muligheten for å ta i bruk båttransport til transport av gods. Farledene bør utbedres, det er viktig for å få mer gods over fra vei til sjøtransport.
Hvem	Kystverket, kommuner, Østfold fylkeskommune
Tidsperiode	2026-2029

3.13.4 Utvikle og prøve ut ITS teknologi og automatisert transport

Hvorfor og hvordan	Bruk av intelligente transportsystemer (ITS) kan sikre bedre arealutnyttelse, bedre trafikkavvikling, økt trafiksikkerhet, lavere utslipp knyttet til veitransporten og mer effektiv drift og vedlikehold av veinettet.
Hvem	Statens Vegvesen, Østfold Fylkeskommune, kommuner
Tidsperiode	2026-2029

Tema: Samarbeid

Strategi 3.14: Bedre areal-/mobilitetsløsninger gjennom samarbeid mellom forvaltningsnivåer og andre relevante aktører

Strategien innebærer å:

- følge opp forpliktelser og mål for samordnet areal- og transportplanlegging gjennom inngåtte formelle samarbeid
- videreutvikle samarbeid med partene i Byvekstavtalen Nedre Glomma

- Fortsette arbeidet i Bypakke Nedre Glomma for å utvikle ny innsikt og dele kunnskap med resten av Østfold
- videreutvikle arbeidet med Miljøløftet Moss
- legge regionale planer til grunn ved reforhandling av byvekstavtaler og bypakker
- prioritere midler til tiltak i tråd med samarbeidsavtalene og handlingsprogrammene
- vurdere behovet for samarbeidsavtaler for utvikling av andre by- og tettstedsområder
- jobbe for å videreutvikle Jernbaneforum Øst som en viktig samarbeidsaktør ovenfor jernbaneverket og andre offentlige jernbaneaktører
- ha et koordinert plan- og påvirkningsarbeid som bidrar til prioritering, samordning og utbygging av store infrastrukturprosjekter i Østfold
- styrket regionalt samarbeid om kunnskapsbygging, metodeutvikling og interessepolitisk arbeid
- vurdere behovet for felles samarbeidsverktøy som digitale plattformer, og verktøy for deling av data og kunnskapsdeling mellom aktører på ulike nivåer

3.14.1 Tilgjengeliggjøre reisedata gjennom digital datafangst for bedre kunnskapsgrunnlag

Hvorfor og hvordan	Å tilgjengeliggjøre reisedata gjennom digital datafangst gir et solid kunnskapsgrunnlag for beslutningstaking. Med oppdatert reisedata kan man analysere reisevaner, trafikkmønstre og kapasitetsbehov mer presist, noe som gjør det mulig å tilpasse transporttilbud, planlegge tiltak for å redusere kø og fremme bærekraftig transport. Dette styrker effektiviteten og kvaliteten på regionale transportløsninger, tilpasser seg brukernes behov og støtter mer målrettede investeringer.
Hvem	Veieiere og kollektivtilbydere , stat, kommuner, innbyggere, bypakkesamarbeid, næringsaktører som tilbyr reisedata, vegdata eller andre kilder relevant
Tidsperiode	2026-2028

3.14.2 Opprette møteplasser for å dele kunnskap og bygge kompetanse blant fagfolk innenfor områder som arealforvaltning og mobilitet, hvor fylkeskommunen, kommunene og andre relevante aktører kan delta

Hvorfor og hvordan	Å opprette møteplasser for fagfolk er viktig fordi det: • Fremmer samarbeid: Aktører som fylkeskommunen og kommuner kan samordne planer og tiltak bedre.
---------------------------	--

	• Styrker kunnskap: Deltakerne deler erfaringer og lærer av hverandre, noe som gir bedre løsninger. • Øker innovasjon: Nye ideer oppstår når ulike fagmiljøer jobber sammen. • Forbedrer beslutninger: Bedre innsikt gir mer gjennomtenkte og effektive tiltak. Dette bidrar til en mer koordinert og bærekraftig regional utvikling.
Hvem	Østfold fylkeskommune, Kommuner, Statens vegvesen, andre aktører
Tidsperiode	2026-2028

3.14.3 Delta i et forsknings- og utviklingsprosjekt gjennom Kommunesektorens organisasjon (KS). Dette prosjektet samler alle fylkeskommuner, nasjonale myndigheter og fagmiljøer for å utvikle areal- og naturregnskap som kan brukes i kommunal planlegging.

Hvorfor og hvordan	Gjennom et FoU-prosjekt i regi av KS er det etablert et samarbeid, både mellom alle landets fylkeskommuner og nasjonale myndigheter og kompetansemiljøer om utvikling av areal- og naturregnskap til bruk i kommunal planlegging. Prosjektet er både en delingsarena, viderefører, samordner og kan påvirke nasjonale myndigheters utforming av krav til kommunal sektor på området.
Hvem	Kommunesektorens organisasjon, Østfold Fylkeskommune, andre fylkeskommuner og stat
Tidsperiode	2026

Tema: Utvikling av sentrumsområder

Strategi 3.15: Utvikle attraktive og inkluderende sentrumsområder

Strategien innebærer å:

- samlokalisere handel, service, arbeidsplasser, kultur- og idrettstilbud, sosial infrastruktur og boliger
- sikre kvalitet i sentrumsutviklingen, tilpasset stedets størrelse, funksjon og identitet
- ivareta og videreutvikle byrom, møteplasser og arenaer for kultur og frivillighet, og gjøre disse universelt utformede og trygge for alle
- legge til rette for inkluderende aktivitetsarenaer
- tilrettelegge for aktive 1. etasjer langs prioriterte gater og byrom i sentrum
- utnytte muligheter for flerbruk av arealer innendørs og utendørs
- samarbeide bredt om sentrumsutvikling
- ivareta og videreutvikle nettverk av attraktive og trafikksikre gang- og sykkelforbindelser, blågrønne strukturer og snarveier i sentrumsområdene
- styrke de urbane grønnstrukturene for å legge til rette for god helse, naturmangfold, matproduksjon og karbonlagring
- integrere kulturminner og kulturmiljøer som en ressurs for å sikre en god stedsutvikling, samt styrke tilhørighet og identitet
- bruke parkeringspolitikk for å oppnå trivelige og trafikksikre byer og sentrumsområder

Tema: Knutepunktutvikling

Strategi 3.16: Oppgradere og utvikle effektive knutepunkt med kvalitet

Strategien innebærer å:

- tilpasse knutepunktets utforming og omfang av funksjoner til nivå i mobilitetsstrukturen (regionale - og lokale knutepunkt)
- utvikle og drifte kollektivknutepunkt og stasjoner slik at de bidrar til velfungerende byer og tettsteder
- sørge for helhetlig vei – og gateplanlegging i byer og tettsteder
- sikre god sammenheng mellom utvikling av knutepunkter og øvrig sentrumsutvikling
- utvikle flerfunksjonelle, universelt utformede og helsefremmende knutepunkter med sosiale møteplasser og lokalt særpreg
- inkludere attraktive og trafikksikre gang- og sykkelforbindelser i knutepunktutviklingen
- sikre trygge og effektive overganger mellom transportmidler

- øke andel bærekraftig transport ved å inkludere bylogistikk i knutepunktutviklingen
- utvikle tilstrekkelig parkeringskapasitet rundt knutepunkt og holdeplasser for å oppnå sammenhengende reisekjeder

3.16.1 Kollektivaktørene i fylket skal samhandle med relevante samfunnsaktører om knutepunktutviklingen

Hvorfor og hvordan	Samhandling mellom kollektivaktørene og andre samfunnsaktører i fylket styrker samarbeidet, sikrer helhetlige løsninger og bidrar til bedre mobilitetstilbud. Dette øker effektiviteten og attraktiviteten til kollektivtransporten og fremmer bærekraftige reisevalg.
Hvem har ansvar	Østfold fylkeskommune, Jernbanedirektoratet, kommunene, kollektivtilbydere
Tidsperiode	2026-2029

Tema: Utvikling av nærmiljø og boområder

Strategi 3.17: Utvikle attraktive, inkluderende og helsefremmende nærmiljøer og boområder

Strategien innebærer å:

innarbeide sosial bærekraft i eksisterende og nye nærmiljøer og boområder

- involvere beboerne bredt i planprosesser
- legge til rette for større mangfold i boområder og boformer
- sikre god bokvalitet som fremmer folkehelse og tilhørighet til nærmiljøet
- styrke grønnstrukturene for å legge til rette for god helse, naturmangfold, matproduksjon og karbonlagring
- sørge for trygge og universelt utformede møteplasser og tilgang til nærturområder
- sørge for at hverdagsfunksjoner trygt og enkelt kan nås med å gå, sykle eller bruke kollektivtransport
- bruke arkitektur, kunst og kulturmiljøer i utvikling av nærområder
- utnytte muligheter for flerbruk og delingsløsninger i nærmiljøer og boområder
- bruke kunnskap om naturfare, klimaendringer og annen risiko i planleggingen

3.17.1/3.14/1.3.1 Etablere en arena for å samarbeide på tvers av fag og forvaltningsnivå for å skape gode og bærekraftige lokalsamfunn

Samme tiltak er tiltak 1.3.1 i plan for Livskvalitet, deltakelse og likeverd

3.17.2/3.14/1.3.2 Gjennomføre områdesatsing i levekårsutsatte områder og overføre lærdommer til andre kommuner, blant annet gjennom felles følgeevaluering

Samme tiltak er tiltak 1.3.2 i plan for Livskvalitet, deltakelse og likeverd

3.17.3/1.3.5 Avklare regionale samarbeids- og dialogformer innen boligpolitikk

Samme tiltak er tiltak 1.3.5 i plan for Livskvalitet, deltakelse og likeverd

3.17.4/1.3.3 Bidra til å sikre at flest mulig møter et mangfold av kunst med høy kvalitet i offentlige bygg og på offentlige arenaer

Samme tiltak er tiltak 1.3.3 i plan for Livskvalitet, deltakelse og likeverd

3.17.5/1.3.4 Gjennomføre eldreboligprogrammet i «Bo trygt hjemme»-reformen og se denne i sammenheng med kommunenes øvrige arbeid med boligpolitikk og stedsutvikling

Samme tiltak er tiltak 1.3.6 i plan for Livskvalitet, deltakelse og likeverd

3.17/ 1.3.7 Ruralise – God lokalsamfunnsutvikling. Rural, verdibasert og inkluderende samfunns- og boligutvikling

Hvorfor og hvordan

Region og kontekst: Østfolds landkommuner preges av jordbruk, skogbruk og tradisjonell ressursbasert økonomi. Utfordringer

	inkluderer utflytting, avhengighet av urbane arbeidsmarkeder og økende pendling til Oslo, som presser boligprisene opp. Demografiske endringer: Lavere boligkostnader tiltrekker lavinntektsgrupper, noe som skaper mer heterogene lokalsamfunn med ulike bolig- og sosiale behov. Hovedutfordringer: • Svært lav oppgraderings- og renoveringsrate, energisløsende boligmasse • Svak bevissthet om arkitektonisk og kulturarv • Strukturell ekskludering av sårbare grupper i enkelte kommuner • Høy grad av boligeierskap skaper ulikhet for dem utenfor markedet • Avhengighet av en presset velferdsstat Pilotprosjekt (Ruralise): • Fremme god lokalsamfunnsutvikling • Fremme verdibasert og inkluderende bolig- og samfunnsutvikling • Kartlegge underbrukte og forlatte boliger, utvikle planer for konvertering (f.eks. hytter til helårsboliger) • Involvere lokale aktører (bønder, fritidseiendomsseiere) • Kapasitetsbygging for energieffektiv renovering, spesielt lavkostløsninger • Dekke overgangsboligbehov for ulike livsfaser (ungdom, eldre, rehabilitering, innvandrere) • Etablere nasjonal ekspertgruppe for kunnskapskartlegging og koordinering
Hvem	Østfold fylkeskommune, Våler og Skiptvet kommuner, NTNU, Klima Østfold
Tidsperiode	2026-2029

Tema: Lokalisering av bolig og virksomheter

Strategi 3.18: I kommuner med lavt utbyggingspress skal lokalisering av bolig bidra til tettsteds kvalitet, opprettholdelse av levende steder og grunnlag for variert tilbud til innbyggerne

Strategi 3.19: I pressområder skal lokalisering av boliger bidra til utvikling av attraktive byer og tettsteder som underbygger knutepunktutvikling og godt kollektivtilbud

Strategiene innebærer:

- tilpasse virkemidler og føringer ut fra kommunens sentralitet og steds størrelse, nivå i senterstrukturhierarkiet og grad av utbyggingspress
- legge vekt på fortetting og transformasjon framfor å ta i bruk nye naturområder og dyrka mark
- sikre høy arealutnyttelse i pressområder
- støtte opp om senterstruktur og mobilitetsknutepunkt
- lokalisere nye boliger nær skole, arbeid, handel og andre daglige aktiviteter

Strategi 3.20: Koordinert planlegging og lokalisering for bedre utnyttelse av ressurser

Strategien innebærer å:

- lokalisere virksomheter så de i hovedsak følger ABC-prinsippet
- lokalisere handel, kontorarbeidsplasser og andre arbeidsplass- og besøksintensive virksomheter i sentrum og lokalisere arealkrevende næringer i regionalt prioriterte næringsområder
- samarbeide om regionale næringsområder, innovasjonsdistrikter, industrielle symbioser og andre strategiske områdegrep
- sikre effektiv arealbruk i alle nærings- og handelsområder: fortetting og transformasjon, samordnet areal- og transportplanlegging, grønn infrastruktur, bevaring av natur og landbruksarealer og bærekraftige byggemetoder

Strategien må leses i sammenheng med strategi 2.9 i Kompetanse og verdiskaping

3.20.1/ 3.14/2.7.7 Videreutvikling av eksisterende interkommunale politiske råd og etablering av faglig arenaer for samarbeid på tvers av forvatningsnivåene, for løpende samarbeid på tvers av kommunegrenser og gjennomføring og evaluering av de regionale planene

Hvorfor og hvordan	Arena for plansjefer i Østfolds kommuner og fylkeskommune. • Kunnskapsbygging, gjennomføring av regional plan og løpende evaluering. • Det skal vurderes om det er behov for flere arenaer, for eksempel politiske. Interkommunale politiske råd. • Videreutvikle samarbeidet mellom IPR'ene og regionalt nivå om utvikling av de ulike regionene som en bo- og arbeidsregion, samt å styrke samarbeid innen kultur, utdanning, samferdsel og opplevelser. • Kunnskapsbygging, gjennomføring av regional plan og løpende evaluering.
Hvem	Østfold fylkeskommune, kommunene i Østfold
Tidsperiode	Etableres 2026

Tema: Klimatilpasning, samfunnssikkerhet og beredskap

Strategi 3.21: Forebygge uønskede hendelser og øke evnen til å håndtere disse

Strategien innebærer å:

- aktivt forebygge risiko for naturhendelser som flom/skred og andre uønskede hendelser ved endringer av arealbruk
- ivareta trygghet og sikkerhet i utvikling av byer og tettsteder der uønskede hendelser kan ramme store menneskegrupper
- bruke og utvikle kunnskap om naturfare, klimaendringer og annen risiko i all planlegging av arealer og infrastruktur

- planlegge for en robust infrastruktur, spesielt for samfunnsskrittiske funksjoner
- etablere en sivil transportberedskap som sikrer god håndtering av kriser
- ta initiativ til samarbeid om forebygging av hendelser og beredskap for å fremme samfunnssikkerhet
- øke innbyggernes kunnskap om egenberedskap ved kriser

3.21.1 Styrke klimatilpasningsnettverket for kommunene i Østfold

Hvorfor og hvordan	Kommunene i Østfold, sammen med Vestby kommune, startet i 2022 nettverket Klimatilpasning Østfold, et interkommunalt fagnettverk. Nettverket fokuserer på kompetanseheving, erfaringsutveksling og samarbeid om klimatilpasningstiltak, basert på kommunenes mål. Det har vært flere vellykkede fagsamlinger, og det er et stort behov for et slikt nettverk. Finansieringen har hittil kommet fra Miljødirektoratet og deltakende kommuner, men det er behov for bedre finansieringsmuligheter for å styrke arbeidet. Fylkeskommunen har ved hjelp av eksterne midler mulighet til å koordinere arbeidet med å styrke nettverket. Blant aktivitetene som nettverket kan gjennomføre og fylkeskommunen kan bidra til, er: • utarbeidelse av informasjonsmateriell som flere kommuner/aktører har nytte av. Målgruppen for informasjonen kan være ulike fagmiljøer i kommunene, folkevalgte, innbyggere, næringsliv, entreprenører osv. • samarbeide om å utarbeide felles verktøy og hjelpemidler.
Hvem	Kommunene , Østfold fylkeskommune, Statsforvalteren, statlige etater, Klima Østfold
Tidsperiode	2025-2027

3.21.2 Folkevalgtprogram om klimatilpasning

Hvorfor og hvordan	Folkevalgtopplæring må inkludere kunnskap om konsekvenser av klimaendringer og behov for lokal klimatilpasning.
Hvem	KS , Østfold fylkeskommune, kommunene, kommunesektorens organisasjon og Statsforvalteren
Tidsperiode	Kontinuerlig

3.21.3 Samarbeid for å sikre sivil transportberedskap

Hvorfor og hvordan	Fylkeskommunen har ansvar for å sikre og tilrettelegge for regionalt tilpasset sivil transportberedskap i fylket. Beredskapen skal utvikles i samarbeide med statsforvalter, politiet, transportnæringen og andre sivile og militære myndigheter slik at den blir best mulig koordinert. Å få nødvendige avklaringer fra statlige myndigheter om dimensjoneringsgrunnlaget for den regionale transportberedskapen er en del av arbeidet. Beredskapsansvaret innebærer bl.a. at fylkeskommunen skal bidra med transportfaglige råd, og på anmodning fra departement, statsforvalter, politiet eller andre sivile eller militære myndigheter formidle kontakt med løyvehavere, andre som eier eller bruker motorvogner for gods- eller persontransport.
Hvem	Østfold fylkeskommune, Østfold kollektivtrafikk, andre transportaktører, kommuner, Statsforvalter, Sivildforsvaret, Heimevernet, departementet m.fl.
Tidsperiode	I planperioden

3.21.4 / 1.3.6 Øke innbyggernes kunnskap om egenberedskap ved kriser

Tiltaket er det samme som tiltak 1.3.9 i plan for Livskvalitet, deltakelse og likeverd

3.21.5 Drøfte og tilpasse ev. nye statlige beredskapsmessige føringer for Østfold og prioritere de viktigste tiltak i regionen

Hvorfor og hvordan	Den sikkerhetspolitiske situasjonen krever målrettede tiltak som styrker forsvaret og den sivile beredskapen i hele landet. Stortingets totalberedskapsmelding fra 2025 analyserer de strategisk viktige problemstillingene for Norge, og presentere strategiske grep for totalforsvar de neste fire årene. Meldingen skrives mens det er krig i Ukraina og Norge står overfor en krevende sikkerhetspolitisk situasjon. Hovedtema er derfor motstandskraft og totalforsvar: Norges samlede evne til å forebygge, ha beredskap for å håndtere sikkerhetspolitisk krise, væpnet konflikt eller situasjoner der krig truer. Meldingen gir nye føringer for den nasjonale politikken og presiserer ansvarsforhold også for det regionale og kommunale samfunnssikkerhetsarbeidet. Det regionale ansvaret for implementering vil etter gjeldende instruksjoner ligge hos Statsforvalteren, men meldingen vil kunne få konsekvenser for andre samfunnsaktører og innbyggerne i fylket.
Hvem	Statsforvalteren, relevante samarbeidsaktører i Østfold

Tidsperiode

Fra 2026

Tema: Gåing og sykling

Strategi 3.22: Andelen syklende og gående skal øke

Strategien innebærer å:

- Legge til rette for at sykkel skal være et attraktivt transportmiddel, og at sykkeltiltak skal være trafiksikkert og tilpasset potensialet for økt sykkelbruk.
- Bidra til at tiltak på alle plannivå legger til rette for at persontransport i økende grad løses med å gå og sykle
- Utvikle et sammenhengende tilbud for gåing og sykling i og rundt byer og tettsteder
- Legge til rette for å gå og sykle inn mot målpunkter som skoler, kollektivtilbud, idrettsanlegg og andre møteplasser i nærmiljøet
- Forsterke samarbeidet mellom stat, fylkeskommune, kommune og andre transportaktører, om tilrettelegging for syklister med god adkomst til kollektivsystemet.
- Bruke reisedata for å kartlegge tiltak for økt bruk av kollektiv, sykkel og gange
- Øke fremkommeligheten for gående, ved å opparbeide og vedlikeholde snarveier til knutepunkt, holdeplasser og målpunkter
- Prioritere tiltak på eksisterende infrastruktur som gir bedre utnyttelse og helårs fremkommelighet for syklister. I størst mulig grad benytte eksisterende gater i by og byområder, om nødvendig på bekostning av fremkommelighet for bil
- Prioritere vintervedlikehold og annen sesongdrift på strekninger med størst antall skole- og arbeidsreiser på sykkel
- Skille tilbudet for syklister fra gående, der potensiale for antall syklister er høyest og det er høyt antall gående
- Aktivt fremme sykkeltilbudet gjennom informasjon og holdningsskapende arbeid
- Se infrastruktur for gående og syklende i sammenheng med blågrønne strukturer og faunakorridorer

3.22.1 Etablere planer for hovedsykkelnett og gåstrategier i kommunene

Hvorfor og hvordan	Bidrar til et sammenhengende gang- og sykkelveinett på tvers av ulike veieiere for å øke attraktiviteten, trafikksikkerheten og bruken av sykkel og gange som transportmiddel i Østfold.
Hvem	Østfold fylkeskommune, kommunene , Statens vegvesen
Tidsperiode	2027

3.22.2 Følge opp arbeidet med nasjonale sykkelruter

Hvorfor og hvordan	Legge til rette for trygg og attraktiv sykling mellom byer på lavtrafikkerte veier, og styrke Østfolds rolle som en del av de nasjonale sykkelrutene.
Hvem	Statens vegvesen , Østfold fylkeskommune, kommunene, turistnæringen
Tidsperiode	Løpende

Tema: Kollektivtransport og delingsmobilitet

Strategi 3.23: Bidra til økt andel kollektivtransport og delingsmobilitet

Strategien innebærer å:

- utforme kollektivtilbudet til å bidra til nullvekstmålet i aktuelle byområder
- videreutvikle kollektivtilbudet til et effektivt nettverk, med delingsmobilitet, sykling og gåing som supplerende elementer
- prioritere kollektivtransport i og mellom byer med regionale kollektivknutepunkt
- øke andelen universelt utformet kollektivtransport
- samarbeide med transportaktører om utvikling av nye mobilitetsløsninger
- sikre nødvendige arealer til bussanlegg og sjåførfasiliteter
- aktivt fremme kollektivtilbudet gjennom informasjon og markedsføring

3.23.1 Etablere et felles pris- og betalingssystem for kollektiv i Østfold

Hvorfor og hvordan	Et felles pris- og betalingssystem for kollektivtransport i Østfold gjør det enklere og mer attraktivt å bruke kollektivtilbudet. Det bidrar til sømløse reiser, økt brukervennlighet og bedre samordning av tilbudene på tvers av kommunen og regionen.
Hvem	Østfold fylkeskommune, Jernbanedirektoratet
Tidsperiode	2026-2028

3.23.2/1.4.3 Etablere delingsløsninger for mobilitet

Hvorfor og hvordan	Bidra til å redusere trafikkbelastning og utslipp, øke tilgjengeligheten til transporttjenester, og fremme bærekraftig mobilitet. Dette tiltaket kan også forbedre effektiviteten i transportnettverket ved å utnytte eksisterende ressurser bedre, og det kan gi økonomiske fordeler for både brukere og samfunnet som helhet.
Hvem	Østfold fylkeskommune, kommuner, kollektivselskaper, Statens vegvesen
Tidsperiode	I løpet av 2026

3.23.3/1.8.3 Markedsføre kollektivtilbudet i forbindelse med store arrangementer i Østfold

Hvorfor og hvordan	Å markedsføre kollektivtilbudet i forbindelse med store arrangementer i Østfold er viktig fordi det kan øke bruken av kollektivtransport, redusere trafikkbelastning og miljøutslipp, og forbedre tilgjengeligheten for besøkende. Tiltaket kan bidra til økt deltakelse og kulturutvikling i Østfold.
Hvem har ansvar	Kollektivtilbyderne i Østfold, kulturaktører og andre arrangører.
Tidsperiode	Løpende